

SOUTH DAKOTA
**Parental Rights
and Procedural
Safeguards**

Xiriirka Degmada Dugsigaaga ee Waxbarashada Gaarka ah

Degmada: *Fadlan kudar macluumaadka soo socda sanduuqan ama dhig Istiikar halkan.*

Xiriirka Degmada:

Lambarka Taleefanka:

Cinwaanka limaylka:

Waxbarashadu waa mid ka mid ah masuuliyadaha ugu muhiimsan ee waalidku leeyahay marka uu korinayo ilmo. Adeegyada **waxbarashada gaarka ah**, ee loogu talagalay ardayda da'doodu tahay 3-21 waxaa laga yaabaa inay diyaar u yihiin waalidiinta marka carruurtoodu ay la halgamayaan waxbarashada naafonimo darteed. Haddii aad aragto ilmahaaga oo ku dhibtoonaya tacliin ahaan, bulsho ahaan ama shucuur ahaanba, waxaa lagugu dhiirigelinayaa inaad la shaqeyso shaqaalaha dugsiiga si aad u go'aamiso siyaabaha lagu caawiyo ilmahaaga. Dhammaan carruurta ku dhibtoonaya dugsiiga uma qalmaan adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Ujeedada dukumintigan ayaa ah in lagu siiyo macluumaad aasaasi ah oo muhiim ah oo ku saabsan xuquuqda waalid ahaan **ilmo naafo ah** oo ku sugan South Dakota. Fadlan si taxadar leh u eeg. Haddii aad su'aalo qabtid ama aad u baahan tahay caawimaad si aad u fahamto xeerarka waxbarashada gaarka ah ee Gobolka, la xiriir mid ka mid ah ururada ku qoran dhammaadka dukumintigan, kormeeraha guud ee degmadaada, ama wakiilka.

Sharciga Waxbarashada Shakhsiyaadka Naafada ah (IDEA) waa sharciga federaalka ee u baahan iskuulada inay bixiyaan adeegyo waxbarasho oo gaar ah waxayna qeexayaan nidaamka ay tahay in dugsiyadu raacaan. Sharciga gobolka sidoo kale waxaa ku jira shuruudo loogu talagalay bixinta adeegyada ardayda waxbarashada gaarka ah. Haddii aad tahay waalid ilmo naafo ah oo hoos yimaada IDEA, buug-gacmeedkani waa ogeysiiskaaga ilaalinta nidaamka wuxuuna kuu sharxayaa mabaadi'da iyo shuruudaha waxbarashada gaarka ah adiga.

** Erayada geesnimada leh dukumintigan oo dhan waxaa laga heli karaa ereyada gaabinta iyo qeexitaannada bogga dhamaadka.

Xuquuqda waalidnimo ee aad heli karto, waalid ahaan ilmo naafo ah, ayaa lagu sharaxay dukumintigan waxayna sidoo kale ku jiraan Xeerarka Maamulka Waxbarashada Gaarka ah ee **South Dakota ee Koonfurta Dakota (ARSD)**, [Qodobka 24:05](#). Xigashooyinka gaarka ah ee Xeerarka Maamulka ayaa ku taxan sida ku habboon. Maaddaama ilaalintaan nidaamyada looga baahan yahay IDEA, xigashooyinka sharciyeynta gaarka ah ee [Qaybta B ee IDEA \(34 CFR Qaybta 300\)](#) ayaa lagu bixiyaa dukumintigan oo dhan iyada oo ah tixraac dheeri ah.

Tan waxaa loogu talagalay sida kooban oo ka mid ah qodobada waxbarashada gaarka ah ee sharciga South Dakota State iyo **Part B** of IDEA ah (34 **CFR** Part 300), sharciga federaalka. Fadlan eeg qodobbada sharciga iyo sharciyeynta ee luqadda saxda ah ee khuseysa.

KHAYRAADKA

Waaxda Waxbarashada SD	Xiriirka Waalidka SD	Xuquuqda Naafada ee SD
<p>Waaxda Waxbarashada SD Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah 800 Gudoomiyaasha Drive Pierre, SD 57501-2294 codka - (605) 773-3678 fakis - (605) 773-3782 https://doe.sd.gov/sped/</p>	<p>3701 W. Wadada 49aad, Suite 102 Sioux Falls, SD 57106 1-800-640-4553 www.sdparent.org</p>	<p>Xuquuqda Naafada ee Koonfurta Dakota 2520 Bariga Franklin Pierre, SD 57501 1-800-658-4782 (codka/TTY) ama (605) 224-8294 https://drsdlaw.org/</p>

Jadwalka Tasmada

Macluumaadka Guud.....	5
Helitaanka Ogeysiiska Badbaadinta Nidaamka	5
Kaqeybgalka Waalidka	5
Oggolaanshaha Waalidka	6
Qeexida Waalidka	6
Oggolaanshaha qiimeynta bilowga ah	6
Qeexida Waaxda Gobolka	7
Qeexida Waalidka Kumeel gaadhka ah.....	7
Oggolaanshaha adeegyada.....	7
Oggolaanshaha dib-u-qiimeynta	8
Shuruudaha Oggolaanshaha Kale.....	8
Ogeysiis Qoraal Hore	9
Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Banaan.....	10
Diiwaanada Waxbarashada	11
Diiwaanada Waxbarasheed	11
Qarsoodiga Macluumaadka iyo Helitaanka Diiwaanka Waxbarashada	11
Ogeysiis ku saabsan waalidiinta iyo helitaanka macluumaadka qarsoodiga ah	11
Wax ka beddelka diiwaanka marka la codsado waalidka	15
U gudbinta & ficilka fulinta sharciga & hay'adaha garsoorka & gudbinta diiwaannada	16
Meelaynta Carruurta Waalidkood ee Dugsiga Gaarka loo Leeyahay	16
Carruurta ay dhigaan dugsiyada gaarka loo leeyahay waalidkood haddii FAPE aysan walaac ahayn.....	16
Carruurta ay dhigaan dugsiyada gaarka loo leeyahay waalidkood haddii FAPE ay tahay walaac	17
Anshaxa Ardayda Naafada ah	18
Anshaxa Ardayda Naafada ah	18
Isbedelka Anshaxa ee Meelaynta.....	19
Muujinta Go'aaminta iyo Natiijooyinka Macquulka ah	19
Xaaladaha Gaarka ah iyo Natiijooyinka Macquulka ah.....	20
Cabashooyinka Dhagaysiga Nidaamka Caddaalada ee ku saabsan Anshaxa Ardayda Naafada ah	21
Ilaalinta Carruurta Go'aamiyay inaysan u qalmin	22
Nidaamyada Xallinta Khilaafaadka Gobolka.....	22
Cabashooyinka Gobolka ee Qoran	22
Dhexdhexaadinta	25

Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda	26
Dhageysiga nidaamka caddaaladda aan dhexdhexaad ahayn	26
Xuquuqaha Dhagaysiga - ARSD 24:05:30:12	27
Shaacinta Dheeraadka ah ee Macluumaadka - ARSD 24:05:30:12.01	27
Xuquuqda Waalidka ee Dhageysiga	27
Go'aanada Dhagaysiga - ARSD 24:05:30:10.01	28
Sarkaalka Maqalka Eex la'aanta ah - ARSD 24:05:30:10	28
Jadwalka Maqalka	29
Xaaladda Ilmaha Inta Lagu Jiro Dacwadaha (“Stay-Put”) - 34 CFR 300.518; ARSD 24:05:30:14.....	29
Ku filnaanshaha cabashada - ARSD 24:05:30:08.04	30
Jawaabta Degmooyinka ee Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda ee uu Xareeyay Waalid	30
Jawaabta Dhinaca Kale ee Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda	31
Kulanka Xallinta - 34 CFR 300.510; ARSD 24:05:30:08.12	31
Muddada Xallinta 30-Maalmood	31
Hagaajinta Xilliga Xallinta 30-maalmood - ARSD 24:05:30:08.14	32
Heshiiska Dejinta Qoran - ARSD 24:05:30:08.15	32
Mawduuca Khuseeya Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda - ARSD 24:05:30:09.05	32
Dhamaadka Go'aanka.....	33
Tallaabooyinka Madaniga ah - 34 CFR 300.516; ARSD 24:05:30:11	33
Khidmadaha Qareenada - 34 CFR 300.517; ARDS 24:05:30:11.01	33
Natiijooyinka iyo go'aannada guddiga la-talinta iyo guud ahaan dadweynaha	34
Wareejinta Xuquuqda Waalidka	35
Wareejinta Xuquuqda Waalidka ee Da'da Qaangaarka	35
Soo gaabinta iyo Qeexitaannada	36

Macluumaadka Guud

Helitaanka Ogeysiiska Badbaadinta Nidaamka

34 CFR 300.504 (a) & (b); ARSD 24:05:30:06.01

Nuqul ka mid ah ogeysiiska ilaalinta nidaamka waa in lagu siiyaa adiga, waalidka ilmaha naafada ah, ugu yaraan hal mar sanad dugsiyeed kasta. Nuqul waa in sidoo kale lagu siiyaa:

1. Marka gudbinta bilowga ah ama aad codsato qiimeynta ilmahaaga;
2. Marka aad codsato;
3. Marka laga yaabo in ilmahaaga loo edbiyo hab wax ka beddelaya meelaynta ilmahaaga;
4. Ka dib markii ugu horreysay ee aad xareysay cabashada Gobolka ama cabashada **Nidaamka Dhagaysiga** caddaalada ah sanad dugsiyeedka.

Nuqul ka mid ah ogeysiiska ilaalinta nidaamka ayaa sidoo kale lagu dhejin karaa websaydhka dugsiya degmada.

Waa maxay Ilaalinta Nidaam?

- Ilaalinta nidaamku waxay dejineysaa xeerarka aasaasiga ah ee sida aad ula macaamilayso dugsiya.
- Mid ka mid ah ilaalinta nidaamka ugu muhiimsan waa xaqa aad u leedahay inaad ka qayb qaadata waxbarashada ilmahaaga.
- Haddii aadan ku raacsaneyn go'aanka dugsiya, waxaad haysataa dhowr ikhtiyaar oo xallinta khilaafaadka, oo ay ku jiraan nidaamka loo baahan yahay (eeg bogga 29).

Kaqeybgalka Waalidka

34 CFR 300.322; ARSD 24:05:25:16

“Ka qaybqaadashada” macnaheedu waa in lagu siiyay fursad aad kaga qayb gasho go'aan qaadashada iyo ka qaybgalka kulanka kooxda IEP. Ogeysiiska waxaa bixiyay degmada goor hore oo ku filan waalidiinta si ay u awoodaan inay ka soo qayb galaan, jadwal u sameeyaan waqti isku raacsan.

- Waalidiintu waxay xaq u leeyihiin inay ka qaybqaataan shirarka la xiriira qiimeynta, aqoonsiga, meelaynta waxbarashada ee ilmahooda iyo bixinta waxbarashada dadweynaha ee ku habboon (FAPE).
- Waalidiintu waxay xaq u leeyihiin inay codsadaan kulanka IEP wakhti kasta si ay dib ugu eegaan oo dib ugu eegaan IEP, hadba sida loogu baahdo.

Kooxda IEP

ARDS 24:05:27:01.01

Degmo kasta oo dugsi waa inay hubisaa in kooxda IEP ee arday kasta oo naafo ah ay ku jiraan xubnaha soo socda:

- (1) Waalidiinta ardayga;
  - (2) Aan ka yarayn hal macallin waxbarasho oo joogto ah oo ardayga ah haddii ardaygu yahay, ama laga yaabo inuu ka qaybqaato jawiga waxbarashada caadiga ah;
  - (3) Aan ka yarayn hal macallin waxbarasho oo gaar ah oo ardayga ah ama, haddii ay habboon tahay, ugu yaraan hal bixiye waxbarasho oo gaar ah oo ardayga ah;
  - (4) Wakiil ka socda degmada dugsiya oo:
    - (a) Wuxuu uqalma inuu bixiyo, ama kormeero bixinta, tilmaamo si gaar ah loogu talagalay si loo daboolo baahiyaha gaarka ah ee ardayda naafada ah;
    - (b) Aqoon u leh manhajka waxbarashada guud; iyo
    - (c) Waa aqoon ku saabsan helitaanka khayraadka ee degmada dugsiya;
  - (5) Shakhsi turjumi kara saameynta waxbaridda ee natiijooyinka qiimeynta, kaasoo xubin ka noqon kara kooxda lagu sharaxay qayb-hoosaadyada 2 ilaa 6, oo loo dhan yahay, qaybtan;
  - (6) Go'aanka waalidka ama degmada dugsiya, shakhsiyadka kale ee leh aqoon ama khibrad gaar ah oo ku saabsan ardayga oo ay ku jiraan shaqaalaha adeegyada la xiriira sida ugu habboon;
  - (7) Haddii ay habboon tahay, ardayga; iyo
  - (8) Kaqeybgalayaasha adeegyada kala-guurka sida lagu sharaxay §§ 24:05:25:16.01 iyo 24:05:25:16.02.
- Go'aaminta aqoonta ama khibrada waxbarashada gaarka ah ee shaqsi kasta oo lagu sharaxay qaybtaan waxaa sameyn doona dhinaca (waalidiinta ama degmada) ee ku casuumay shaqsiya inuu xubin ka noqdo kooxda IEP. Degmo waxaa laga yaabaa inay u magacawdo xubin kale oo ka tirsan

Oggolaanshaha Waalidka

34 CFR 300.9; ARSD 24:05:25:02.01, 24:05:25:02.02

“Oggolaanshaha” waxaa loola jeedaa inaad heshay dhammaan macluumaadka lagama maarmaanka ah si aad u fahamto waxqabadka lagu sharaxay, waxaadna ku raacsan tahay qoraal ahaan si aad u dhammaystirto hawsha. Sidan, waxaad awood u leedahay inaad siiso ogolaanshahaaga. Macluumaadka waa in lagu bixiyaa afkaaga hooyo ama qaabka isgaarsiinta. Haddii hawsha loo codsaday ogolaanshahaaga ay ku lug leedahay wadaagista diiwaanka ilmahaaga, waxaa lagugu wargalin doonaa diiwaanada la wadaagi doono iyo cidda diiwaanadaas lala wadaagi karo. Oggolaanshahaagu waa ikhtiyaari waana laga noqon karaa adiga wakhti kasta.

Haddii aad ka noqoto ogolaanshaha, waxay khusaysaa oo keliya hawlaha mustaqbalka ee ma aha hawlaha horay u dhacay. Haddii aad ka noqoto oggolaanshaha qoraal ahaan ilmahaaga si uu u helo waxbarasho gaar ah iyo **adeegyada la xiriira** ka dib marka ilmahaagu bilaabo helitaanka waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, degmada dugsiga looma baahna inay ka saarto wax macluumaad ah diiwaanka waxbarashada ilmahaaga ee ku saabsan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ilmahaagu helay ka hor intaadan ka noqon oggolaanshaha. Ka dib markaad siiso dugsiga degmada ka noqoshada qoraalka ah (baajinta) oggolaanshahaaga, degmadu waa inay ku siisaa ogeysiis qoraal ah oo hore ka dibna joojiso waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga.

Oggolaanshaha qiimeynta bilowga ah

34 CFR 300.300 (a); 34 CFR 300.45; ARSD 24:05:25:02.01; ARSD 24:05:15:06

Degmadaadu waa inay ku siisaa ogeysiis qoraal ah oo ay haysato ogolaanshahaaga ka hor intaadan bilaabin qiimeynta bilowga ah ee ilmahaaga si loo go'aamiyo haddii ilmahaagu u qalmo sida ku xusan Qaybta B ee IDEA si uu u helo waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xiriira.

1. Degmadaadu waa inay sameysaa dadaal macquul ah si ay u hesho ogolaanshahaaga la wargeliyay ee qiimeynta bilowga ah.
2. Oggolaanshahaaga qiimeynta bilowga ah macnaheedu maaha inaad ogolaatay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ilmahaaga.
3. Haddii ilmahaagu diiwaangashan yahay ama isku dayayo inuu iska diiwaangeliyo dugsiga dadweynaha oo aad diidi inaad oggolaato qiimeynta bilowga ah ama aadan ka jawaabin codsiga oggolaanshaha qiimeynta bilowga ah, degmadaada dugsiga ayaa laga yaabaa, laakiin maahan inay isticmaasho IDEA khilaafaadka xalinta nidaamka (tusaale, dhexdhexaadinta, cabashada nidaamka saxda ah) si wax looga qabto ogolaansho la'aantaada qiimeynta bilowga ah ee ilmahaaga.

kooxda IEP inay sidoo kale u adeegto wakiilka degmada, haddii shuruudaha qaybtan ay ku qanacsan yihiin.

Luqadda Hooyo 34 CFR 300.29

(a) Luqadda hooyo, marka loo isticmaalo marka loo eego shaqsi ahaan aqoonta Ingiriisiga xaddidan, macnaheedu waa kuwan soo socda:

Luqadda sida caadiga ah loo isticmaalo shaqsigaas, ama, marka laga hadlayo ilmaha, luqadda sida caadiga ah ay isticmaalaan waalidiinta ilmaha, marka laga reebo sida ku xusan cutubka (a) (2) ee qaybtan.

Dhamaan xiriirka tooska ah ee ilmaha (oo ay ku jiraan qiimeynta ilmaha), luqadda uu ilmuhu sida caadiga ah u isticmaalo guriga ama jawiga waxbarashada.

(b) Shakhsiga dhagaha la' ama indho la'aanta ah, ama shaqsi aan lahayn luqad qoraal ah, qaabka isgaarsiinta ayaa ah midka uu caadiyan adeegsado qofka (sida luqadda dhegoolaha, Luuqada Indhoolaha, ama isgaarsiinta afka).

Qeexida Waalidka

34 CFR 300.30; ARSD 24:05:13:04

1. Waalidka dhalay ama korsadat ilmaha;
2. Waalidka korinta ah ilaa uu xaddido sharciga gobolka, qawaaniinta ama qandaraaska;
3. Waalidka ay maxkamaddu magacowday oo loo oggol yahay inuu u dhaqmo sidii waalidka ilmaha, ama inuu go'aanno waxbarasho u gaaro ilmaha;
4. Shakhsi u dhaqmaya sidii waalid iyada oo uu maqan yahay waalidkii dhalay ama waalidkii korsanayay (oo ay ku jiraan awoowe, waalid, ama qaraabo kale) oo ilmuhu la nool yahay, ama shaqsi sharci ahaan mas'uul ka ah daryeelka ilmaha;
5. Waalid ku meelgaar ah oo loo magacaabay si waafaqsan xeerarka waxbarashada gaarka ah; **ama**
6. Qof gaar ah ama shakhsiyad maxkamaddu amartay inay u dhaqmaan sidii “waalid” ilmo ama inay sameeyaan go'aanno waxbarasho iyagoo ka wakiil ah ilmaha.

4. Haddii degmadaadu aysan codsan qiimeyn iyada oo loo marayo nidaamka xalinta khilaafaadka IDEA (ie, dhexdhexaadinta, cabashada nidaamka saxda ah), kuma xadgudbi doonto cunuggeeda inuu helo waajibaadka ah inuu helo, aqoonsado oo qiimeeyo ilmahaaga ama shuruudaha ku saabsan oggolaanshaha waalidka, qiimeynta, iyo dib u qiimeynta.

Haddii ilmuhu yahay qayb ka mid ah Gobolka oo uusan la degganayn waalidkiisa/waalidkiisa/keeda, degmadu uma baahna ogolaansho waalidka qiimeyn bilow ah si loo go'aamiyo haddii ilmuhu yahay ilmo naafo ah haddii:

1. Degmadu ma ogaan karto halka uu waalidka ku sugan yahay ka dib markii ay sameeyeen dadaal macquul ah oo sidaan lagu sameeyo;
2. Xuquuqda waalidka ayaa la joojiyay si waafaqsan sharciga Gobolka; **ama**
3. Garsooruhu wuxuu xaq u leeyahay inuu sameeyo go'aanno waxbarasho, oo ay kujirto ogolaanshaha qiimeynta bilowga ah, shaqsi aan ahayn waalidka, qofkaasna wuxuu siiyay ogolaansho.

Oggolaanshaha adeegyada

34 CFR 300.300(b)

Dugsigaagu waa inuu haystaa ogolaanshahaaga kahor intaadan siin waxbarasho gaar ah ilmahaaga markii ugu horeysay.

- 1) Degmadu waa inay sameysaa dadaal macquul ah si ay u hesho ogolaanshahaaga la wargeliyay ka hor inta aan la siin waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga **markii ugu horeysay**.
- 2) Haddii aadan ka jawaabin codsi oggolaansho ah in ilmahaagu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira markii ugu horreysay, ama haddii aad diiddo inaad bixiso oggolaanshahaas, ama aad hadhow ka noqoto oggolaanshahaaga qoraal ahaan, degmadaadu **ma isticmaali** karto IDEA nidaamka xallinta khilaafaadka (tusaale dhexdhexaadinta, cabashada nidaamka saxda ah) si looga takhaluso oggolaanshahaaga waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee la siiyo ilmahaaga.
- 3) Haddii aad diiddo inaad bixiso oggolaanshahaaga, ku guuldareysato inaad ka jawaabto codsi oggolaansho ah in ilmahaagu helo waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xiriira markii ugu horreysay, ama aad hadhow ka noqoto oggolaanshahaaga qoraal ahaan, degmaduna waxay joojineysaa bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga, degmadaada dugsiga:

Haddii aad tahay waalidkii dhalay ama korsanaya ilmahaaga, waxaa lagu malaynayaa inaad tahay waalid haddii kaliya aadan haysan awood sharci ah oo aad ku gaarto go'aannada waxbarasho ee ilmahaaga.

Gobolku ma noqon karo waalid haddii ilmuhu yahay qayb ka mid ah Gobolka.

Qeexida Waaxda Gobolka

34 CFR 300.45; KU DARAY 24:05:13:01

Ward of State, sida loo adeegsaday IDEA, macnaheedu waa ilmo:

1. Ilmo korin ah;
2. Waxaa loo tixgeliyaa qof Dawladdu korsanayso sida waafaqsan sharciga Gobolka; **ama**
3. Haysashada hay'adda daryeelka carruurta ee dadweynaha.

Marka laga reebo: Korsashada Dawlada kuma jiraan ilmo korin ah oo leh waalid koriya oo buuxiya qeexitaanka waalidka.

Qeexida Waalidka Kumeel gaadhka ah

34 CFR 300.519; ARSD 24:05:30:15

Degmo kasta oo dugsi ah waa inay dejiso habraacyo loogu talagalay meelaynta waalid kumeelgaar ah si loo hubiyo in xuquuqda cunugga la ilaaliyo haddii uusan waalid jirin, sida lagu qeexay § 24:05:13:04, waa la aqoonsan karaa oo degmadu, dadaal macquul ah ka dib, ma heli karto waalid ama haddii ilmuhu yahay waaxda gobolka ama ilmuhu yahay dhalinyaro guri la'aan ah oo aan lala socon sida lagu qeexay qaybta 725(6) ee Sharciga Kaalmada Guri la'aanta ee McKinney-Vento, sida wax looga beddelay Janaayo 1, 2009. Habka degmada ee lagu go'aaminayo in ilmuhu u baahan yahay waalid kumeelgaar ah waa inuu ku jiraa kuwan soo socda:

(1) Aqoonsiga xubnaha shaqaalaha ee degmada ama heerka dhismaha ee mas'uulka ka ah tixraaca ardayda u baahan waalid kumeelgaadh ah;

(2) Bixinta tababarka adeegga ee ku saabsan shuruudaha qaybtaan si loo go'aamiyo in ilmuhu u baahan yahay waalid ku meel gaar ah; iyo

(3) Sameynta nidaam gudbin ah oo degmada dhexdeeda ah oo loogu talagalay magacaabista waalid kumeelgaadh ah.

- (a) Maaha mid xadgudub ku ah shuruudaha ah in la sameeyo **waxbarasho dadweyne oo ku habboon oo bilaash ah (FAPE)** oo uu heli karo ilmahaaga maxaa yeelay waxay ku guuldareysatay inay adeegyadaas u fidiso ilmahaaga; **iy**
- (b) Looma baahna in la yeesho kulan **barnaamij waxbarasho oo shaqsiyeed (IEP)** ama loo sameeyo IEP ilmahaaga si loo go'aamiyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

Haddii aad ka noqoto ogolaanshahaaga qoraal ahaan kadib marka ilmahaagu marka hore helo waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira, markaa degmadu waa inay ku siisaa ogeysiis qoraal ah oo hore, sida lagu sharaxay cinwaanka **Ogeysiiska Hore ee Qoraalka**, waana inay joojisaa adeegyada ilmahaaga ka dib markay ku siiso ogeysiis qoraal ah oo hore.

Oggolaanshaha dib-u-qiimeynta

34 CFR 300.300 (c) iyo (d); ARSD 24:05:25:06.01

Degmadaadu waa inay heshaa ogolaanshahaaga ka hor inta aysan dib u qiimeynin ilmahaaga, ilaa degmadaadu muujin karto oo ay diiwaangelin karto:

1. Waxay qaadatay tallaabooyin macquul ah si aad u hesho ogolaanshahaaga dib-u-qiimeynta ilmahaaga; **iy**
2. Adigu kama jawaabin.

Sida qiimeynta bilowga ah, degmadaadu kuma xadgudubto helitaanka ilmaheeda iyo waajibaadka kale ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, haddii aysan raacin dib-u-qiimeynta markaad diiddo oggolaanshaha.

Degmadaadu waa inay ilaalisaa diiwaanka dadaalkeeda macquulka ah si ay u hesho ogolaanshahaaga qiimeynta bilowga ah, si loo bixiyo waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira markii ugu horreysay, dib u qiimeyn, iyo in la helo waalidiinta carruurta waaxda gobolka qiimeynta bilowga ah. Dukumiintiyada waa inay ku jiraan diiwaanka isku dayga degmada dugsiga ee meelaha soo socda:

1. Diiwaanada faahfaahsan ee wicitaannada taleefanka ee la sameeyay ama la isku dayay iyo natiijooyinka wicitaannadaas;
2. Nuqulada waraaqaha lagu soo diray iyo wixii jawaab ah ee la helay; **iy**
3. Diiwaanada faahfaahsan ee booqashooyinka lagu sameeyay gurigaaga ama goobta shaqada iyo natiijooyinka booqashooyinkaas.

Shuruudaha Oggolaanshaha Kale

34 CFR 300.300(d); ARSD 24:05:25:02.03

Oggolaanshahaaga **loom**a baahna ka hor intaan dugsigaagu:

1. Dib u eegin xogta jirta iyada oo qayb ka ah qiimeynta ilmahaaga ama dib u qiimeynta; **ama**
2. Sii ilmahaaga imtixaan ama qiimeyn kale oo la siiyo dhammaan carruurta haddii, ka hor inta aan imtixaankaas ama qiimeyntaas la bixin, ogolaanshaha looga baahan yahay dhammaan waalidiinta carruurta oo dhan.

Degmadaadu ma isticmaali karto diidmadaada inay oggolaato qiimeyn ama adeegyo hoos yimaada IDEA si ay adiga ama ilmahaaga ugu diido adeeg kale, faa'iido, ama waxqabad kale, marka laga reebo sida looga baahan yahay Qeybta B ee IDEA.

Haddii aad ilmahaaga ka diiwaangelisay dugsi gaar ah kharashkaaga ama haddii aad guriga dhigato ilmahaaga, oo aadan bixin oggolaanshahaaga qiimeynta bilowga ah ama dib u qiimeynta ilmahaaga, ama aad ku guuldareysato inaad ka jawaabto codsi ah inaad bixiso oggolaanshahaaga, degmadu ma isticmaali karto nidaamka xalinta khilaafaadka IDEA (ie, dhexdhexaadinta, dhageysiga nidaamka caddaalada) si looga takhaluso oggolaansho la'aantaada. Xaaladahaas awgood, degmo dugsiyeedka looma baahna inay tixgeliso cunuggaaga inuu xaq u leeyahay inuu helo adeeyo loo siman yahay (adeegyada loo diyaariyey qaar ka mid ah carruurta dugsi gaarka loo leeyahay ee waalidku dhigaan ee naafada ah, oo ku saleysan sharciga SD ardayda dugsi guriga laguma darin tixgelinta adeegyada sinnaanta).

Ogeysiis Qoraal Hore

34 CFR 300.503; 34 CFR 300.505; 34 CFR 300.304; ARD 24:05:30:04

Ugu yaraan shan **maalmood** oo kalandarka ah kahor intaadan kugula talin ama diidin inaad bilowdo ama beddesho aqoonsiga, qiimeynta, meelaynta waxbarashada, ama bixinta FAPE ilmahaaga, degmadu waa inay ku siisaa **ogeysiis qoraal ah oo hore**. Waad ka tanaasuli kartaa 5-maalmood ka hor shuruudaha ogeysiiska qoraalka ah haddii aad rabto in isbeddelku dhaqan galo ka hor shan maalmood oo loo baahan yahay.

Ogeysiiska hore ee qoraalka ah waa inuu:

1. Sharaxaad ka bixiyaa ficilka ay degmadaadu qorsheyneyso ama diideyso inay qaaddo;
2. Sharaxaa sababta dugsi gaagu u qorsheynayo ama u diidayo inuu qaado tallaabada;
3. Sharaxaa nidaam kasta oo qiimeyn ah, qiimeyn, diiwaangelin, ama u soo sheeg degmadaada dugsi ee loo adeegsaday go'aan ka gaarista qorsheynta ama diidmada qaadista tallaabada;
4. Ku dar bayaan ah inaad ilaalin ku leedahay qodobbada ilaalinta nidaamka ee Qaybta B ee IDEA;
5. Uu kuu sheegayaa meesha aad ka heli karto wax badan oo ku saabsan ilaalinta nidaamka haddii tallaabada la qorsheeyay ama la diiday aysan ahayn gudbinta bilowga ah ee qiimeynta;
6. Ku dar macluumaadka xiriirka ilaha si ay kaaga caawiyaan inaad fahamto Qaybta B ee IDEA;
7. Sharaxaad ka bixi xulashooyinka kale ee ay **Kooxda IEP** ee ilmahaagu tixgeliyeen iyo sababta xulashooyinkaas loo diiday;
8. Bixiyaa sharaxaad ku saabsan arrimo kale oo ay degmadu u adeegsatay go'aankeeda qorsheynta ama diidmada ficilka; **iy**
9. Haddii degmadaadu ay qorsheyneyso inay sameyso qiimeyn, sharax nidaam kasta oo qiimeyn ah oo degmadaadu qorsheyneyso inay qabato.

Ogeysiiska hore ee qoraalka ah waa inuu ahaadaa:

1. Mid ku qoran luqad si fudud loo fahmi karo; **iy**
2. Mid lagu bixiyay luqaddaada hooyo ama qaab kale oo isgaarsiineed, haddii aysan suurtagal ahayn in sidaas la sameeyo.

Haddii luqaddaada hooyo ama qaabka kale ee isgaarsiinta aysan ahayn luqad qoran, degmadaadu waa inay qaaddaa tallaabooyin lagu hubinayo in:

1. Ogeysiiska in laguugu tarjumay hadal ahaan ama qaab kale luqadada hooyo ama qaab kale oo isgaarsiineed;
2. Waad fahantay waxa ku jira ogeysiiska; **iy**
3. Waxaa jira dukumiinti qoraal ah oo 1 iyo 2 la kulmay.

Waxaad dooran kartaa inaad hesho ogeysiisyo qoraal ah oo hore, ogeysiisyada ilaalinta nidaamka, iyo ogeysiisyada la xiriiira cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada ee isgaarsiinta boostada elektiroonigga ah (Iimayl), haddii la heli karo. Degmadaada dugsiga ayaa xaqiijin doonta inaad rabto inaad ogeysiisyo ku hesho boostada elektaroonigga ah.

Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Banaan

34 CFR 300.502; ARSD 24:05:30:03

Waxaad xaq u leedahay inaad haysato **IEE** ilmahaaga kharashka dadweynaha, haddii aadan ku raacsaneyn qiimeynta ay heshay dugsiga degmadu.

IEE macnaheedu waa qiimeyn uu sameeyay baare aqoon u leh oo aan ka shaqeynin degmada dugsiga.

Kharashka dadweynaha micnaheedu waa in degmadu ay bixiso kharashka buuxa ee qiimeynta ama ay hubiso in qiimeynta haddii kale lagu bixiyo lacag la'aan iyada oo waafaqsan qodobbada Qaybta B ee IDEA.

Haddii aad codsato IEE, degmadu waxay ku weydiin kartaa sababta aad ugu diidday qiimeynta dugsiga. Uma baahnid inaad sharaxdo sababta aad u diiddo.

Markaad codsato IEE, degmadu waxay ku siin doontaa macluumaad ku saabsan halka IEE laga heli karo, iyo shuruudaha degmada ee ku habboon IEEs.

Haddii IEE ay ku jirto kharashka dadweynaha, shuruudaha degmada dugsiga ee qiimeynta, oo ay ku jiraan goobta qiimeynta iyo shahaadooyinka baaraha, waa inay la mid noqdaan shuruudaha ay degmadu adeegsato marka ay bilawdo qiimeynta. Marka laga reebo shuruudaha kor lagu sharaxay, degmadu ma soo rogi karto shuruudo dheeraad ah ama waqtiyo lagu helo IEE.

Degmadu waa inay ku siisaa IEE kharashka dadweynaha, ama degmadu waa inay xareysaa cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada ah si loo muujiyo in qiimeynta degmadu ay ku habboon tahay ama in IEE aad codsaneyso ama aad heshay aysan u hoggaansamin shuruudaha dugsiga degmada.

Haddii degmadu ay xareyso cabashada nidaamka saxda ah si ay u codsato dhageysi, go'aanka ugu dambeeya ee sarkaalka dhageysiga uu yahay in qiimeynta degmada dugsiga ay habboon tahay, weli waxaad xaq u leedahay IEE, laakiin maahan kharashka dadweynaha.

Waxaad xaq u leedahay hal IEE oo ilmahaaga ah kharashka dadweynaha mar kasta oo dugsigu sameeyo qiimeynta ilmahaaga.

Haddii aad ku hesho IEE kharashka dadweynaha ama aad la wadaagto degmada dugsiga qiimeyn lagu helay kharash gaar ah, Kooxda IEP **waa inay tixgeliyaan** wixii IEE ah ama qiimeyn kale oo aad la wadaagto ee u hoggaansamaya shuruudaha degmada dugsiga ee IEEs go'aan kasta oo laga gaaro bixinta FAPE ilmahaaga.

Natiijooyinka IEE waxaa u soo bandhigi kara dhinac kasta caddeyn ahaan dhageysiga nidaamka caddaalada ee ku saabsan ilmahaaga.

Haddii sarkaalka dhageysiga uu codsado IEE qayb ka mid ah dhageysiga cabashada nidaamka saxda ah, kharashka qiimeynta waa inuu ahaadaa mid qarash ku baxa dadweynaha.

Diiwaanada Waxbarasheed

Qarsoodiga Macluumaadka iyo Helitaanka Diiwaanka

Waxbarashada

34 CFR 300.611-617; ARSD 24:05:29; 34 CFR 300.622-625; 34 CFR 300.32

Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Asturnaanta (FERPA) wuxuu siinayaa waalidiinta iyo ardayda da'doodu tahay 18 sano ama ka weyn ("ardayda u qalma") xuquuq gaar ah marka loo eego diiwaanka ardayga oo ay ku jiraan xuquuqda helitaanka (kormeerka iyo dib u eegista) diiwaannada sii ilaalinta sirta diiwaanadan. IDEA waxay kaloo wax ka qabataa helitaanka iyo sirta diiwaannada.

Ogeysiis ku saabsan waalidiinta iyo helitaanka macluumaadka qarsoodiga ah

Marka loo eego FERPA, dugsigu waa inuu sannad walba ogeysiiyaa waalidiinta ardayda xaadiritaanka xuquuqdooda hoos timaada FERPA. Ogeysiinta sanadlaha ah waa inay kujirtaa macluumaadka ku saabsan xuquuqda waalidka ee baaritaanka iyo dib u eegista diiwaanka waxbarashada ilmahiisa ama ilmaheeda, xuquuqda raadinta wax ka beddelka diiwaanka, xuquuqda oggolaanshaha *bixinta macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo (PII)* ee diiwaannada (marka laga reebo xaaladaha qaarkood), iyo xaqa aad u leedahay inaad cabasho u gudbisno Xafiiska U hoggaansanaanta Siyaasadda Qoyska ee Mareykanka. Waaxda Waxbarashada ee ku saabsan fashilka la sheegay in dugsigu u hoggaansamo FERPA. Dugsigu waa inuu sidoo kale u sheegaa waalidiinta qeexitaankiisa ereyada "rasmiga dugsiga" iyo "danta waxbarasho ee sharciga ah."

FERPA uma baahna dugsiga inuu waalidiinta si gaar ah ugu wargaliyo xuquuqdooda hoos timaada FERPA. Taabadalkeed, dugsigu wuxuu bixin karaa ogeysiiska sanadlaha ah si kasta oo ay u badan tahay inuu ku wargaliyo waalidiinta xuquuqdooda.

Marka loo eego labadaba FERPA iyo IDEA, degmada dugsiga: Waa inuu kuu oggolaadaa inaad kormeerto oo aad dib u eegto diiwaanka waxbarasho ee la xiriira ilmahaaga oo ay soo ururiyeen, dayactiraan, ama isticmaalaan degmada dugsiga sida ku xusan Qaybta B ee IDEA;

Diiwaanada Waxbarashada

34 CFR 300.611 (b), 34 CFR Qaybta 99.;
Maamulka: 20 U.S.C. 1232g (a) (4)

FERPA

Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Asturnaanta (FERPA) waa sharci federaal ah oo waalidiinta siinaya xuquuqda ay u leeyihiin inay helaan diiwaanka waxbarashada carruurtooda, xaq u leeyihiin inay raadsadaan in diiwaanka wax laga beddelo, iyo xaq u leeyihiin inay xoogaa xakameeyaan siidaynta macluumaadka shaqsiga lagu garan karo ee diiwaanka waxbarashada. Markuu ardaygu jiro 18 sano jir, ama galo machad dugsi sare da'kasta ha noqotee, xuquuqda hoos timaada FERPA waxay ka wareejisaa waalidiinta una wareejineysaa ardayga ("ardayga u qalma").

(a) Ereyga waxaa loola jeedaa diiwaanadaas oo ah:

1. Si toos ah ula xiriira ardayga; iyo
2. Waxaa ilaaliya hay'ad waxbarasho ama hay'ad ama koox u shaqeysa hay'adda ama hay'adda.

(b) Ereyga kuma jiraan:

1. Diiwaanada waxbarida, kormeerka, iyo shaqaalaha maamulka iyo shaqaalaha waxbarashada ee kaabaya dadka lagu haysto haysashada keliya ee sameeyaha diiwaanka oo aan la heli karin ama loo muujin karin qof kale marka laga reebo beddelka ku meel gaarka ah ee sameeyaha diiwaanka.
2. Diiwaanka qaybta fulinta sharciga ee hay'ad waxbarasho ama hay'ad, iyadoo la raacayo qodobbada § 99.8.
3. Diiwaanada la xiriira shaqsi ka shaqeeya hay'ad waxbarasho ama hay'ad taasi:
  - (a) oo laga la sameeyey oo lagu hayo koorsada caadiga ah ee ganacsiga;
  - (b) Si gaar ah ula xidhiidha shakhsiga awoodda shaqsigaas shaqsi ahaan shaqaale ahaan;

1. Waa inuu u hoggaansamaa codsigaaga si loo baaro oo dib loogu eego diiwaanka ilmahaaga iyada oo aan dib loo dhigin dib u dhac aan loo baahnayn iyo ka hor kulan kasta oo IEP ah, fadhiga xallinta, ama dhageysiga nidaamka caddaalada (oo ku saabsan aqoonsiga, qiimeynta, meelaynta waxbarashada, anshaxa ama bixinta FAPE); **iyo**
2. Ma qaadan karto wax ka badan 45 maalmood oo kalandarka ah si ay u hoggaansamaan ka dib marka codsiga la sameeyo.

Xaq aad u leedahay kormeerka iyo dib u eegista diiwaanka waxbarashada waxaa ka mid ah:

1. Xuquuqda jawaab ka timid degmada dugsiga codsiyada macquulka ah ee sharraxaadda iyo tarjumaadda diiwaanka.
2. Xuquuqda aad u leedahay inaad codsato in degmadu ay bixiso nuqulo ka mid ah diiwaanada ay ku jiraan macluumaadka haddii ku guuldareysiga bixinta nuquladan ay si wax ku ool ah kaaga hor istaagi doonto inaad ku dhaqanto xuquuqdaada inaad kormeerto oo aad dib u eegto diiwaannada; **iyo**
3. Xaq u leedahay inaad wakiilkaaga dib u eegto diiwaanka.

Degmada dugsigu waxay u qaadan kartaa inaad awood u leedahay inaad dib u eegto diiwaanka la xiriira ilmahaaga ilaa degmada dugsiga lagu wargaliyo inaad awood u lahayn.

Degmadu waa inay haysaa diiwaanka dhinacyada hela helitaanka diiwaannada waxbarashada ee la ururiyey, la dayactiray, ama loo adeegsaday Qaybta B ee IDEA (marka laga reebo marin u helka adiga ama shaqaalaha idman ee degmada dugsiga) oo ay ku jiraan magaca xisbiga, taariikhda helitaanka la siiyay, iyo ujeedada dhinaca loo oggol yahay inuu isticmaalo diiwaanka. Adiga ama ardaygaaga xaq u leh waxaad codsan kartaa inaad kormeerto diiwaanka gelitaanka.

Haddii diiwaan kasta oo waxbarasho ay ku jiraan macluumaad ku saabsan in ka badan hal cunug, waalid kastaa wuxuu xaq u leeyahay inuu kormeero oo uu dib u eego oo keliya macluumaadka la xiriira cunuggiisa ama lagu wargaliyo macluumaadka gaarka ah ee la xiriira ilmahiisa ama ilmaheeda.

Degmadu waa inay ku siisaa, markii la codsado, liistada noocyada diiwaanada waxbarashada iyo goobaha diiwaanadaas ay ururiyeen, dayactireen, ama isticmaaleen degmada dugsiga.

Lacag ayaa laga yaabaa inay dugsiga degmadu ka qaaddo nuqulada diiwaannada lagu sameeyay ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, haddii khidmaddu aysan si wax ku ool ah kaaga hor istaagin inaad dib u eegto diiwaannadaas. Degmada dugsigu kama qaadi karto lacag si ay u raadiso ama u soo ceshato macluumaadka hoos yimaada Qaybta B ee IDEA.

Oggolaanshahaaga waa in la helaa ka hor inta aan macluumaadka shaqsiga lagu garan karo lala wadaagin dadka kale, haddii aan si kale u oggolaan FERPA ama IDEA.

(c) Looma heli karo in loo isticmaalo ujeedo kale. Diiwaanada laxiriira shaqsi xaadiraya hay'adda ama hay'adda loo shaqaaleysiiyay xaalad shaqsi ahaan arday ahaan waa diiwaan waxbarasho oo aan laga reebin hoosta hoosaadkan;

4. Diiwaangelinta ardayga jira 18 sano ama ka weyn, ama dhiganaya machadka waxbarashada dugsiga sare, kuwaas oo ah:
  - a) Waxaa sameeyay ama dayactiray dhakhtar, dhakhtarka dhimirka, cilmi-nafsiga, ama xirfadle kale oo la aqoonsan yahay ama xirfad-yaqaanno ku shaqeynaya awooddiisa xirfadeed ama ka caawinta karti xirfadeed;
  - b) Sameeyey, dayactiray, ama loo isticmaalo oo keliya oo xidhiidh la leh daaweynta ardayga; iyo
  - c) Shaacin kaliya in shakhsiyaadka bixiya daaweynta. Ujeedada qeexitaankan, "daaweynta" kuma jiraan waxqabadyo waxbarasho oo sixid ah ama waxqabadyo qayb ka ah barnaamijka tilmaamaha ee hay'adda ama hay'adda; iyo
5. Diiwaanada ay abuurtay ama heshay hay'ad waxbarasho ama machad ka dib markii shaqsi uusan hadda ahayn arday xaadiraya oo aan si toos ah ula xiriirin imaanshaha shaqsiga arday ahaan; iyo
6. Darajooyinka waraaqaha asxaabta ah ka hor inta aan la ururin oo aan duubin macallin.
7. Diiwaanada ay abuurtay ama heshay hay'ad waxbarasho ama machad ka dib markii shaqsi uusan hadda ahayn arday xaadiraya oo aan si toos ah ula xiriirin imaanshaha shaqsiga arday ahaan; iyo
8. Darajooyinka waraaqaha asxaabta ah ka hor inta aan la ururin oo aan duubin macallin.

Sida ku xusan IDEA, ogolaanshahaaga looma baahna ka hor inta aan macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo loo sii daayo saraakiisha hay'adaha kaqeybgalaya aruurinta ama adeegsiga macluumaadka hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, marka laga reebo:

1. Oggolaanshahaaga, ama ogolaanshaha ardaygaaga xaq u leh, waa in la helaa ka hor inta aan macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo loo sii daayo saraakiisha hay'adaha kaqeybgalaya ee bixiya ama bixiya **adeegyada kala-guurka**; iyo
2. Haddii ilmahaagu ku jiro, ama u socdo, dugsii gaar loo leeyahay, ogolaanshahaaga waa in la helaa ka hor inta aan macluumaad shaqsi ahaan lagu garan karo oo ku saabsan ilmahaaga la sii daayo inta u dhaxaysa saraakiisha degmada dugsiga dadweynaha ee ilmahaaga halkaas oo dugsiga gaarka loo leeyahay ku yaal iyo saraakiisha degmada dugsiga deggan ilmahaaga.

Sida ku xusan FERPA, ogolaanshahaaga looma baahna ka hor inta aan la sii deyn macluumaadka shaqsiga lagu garan karo:

1. Ku socota mas'uuliyiinta kale ee dugsiga, oo ay ku jiraan macallimiinta, gudaha degmadaada dugsiga oo dugsigu go'aansaday inuu leeyahay dano waxbarasho oo sharci ah. Tan waxaa ku jira qandaraasleyaal, la taliyayaal, mutadawiciin, ama dhinacyo kale oo dugsigu u soo diray adeegyada hay'adaha ama shaqooyinka, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
2. Saraakiisha dugsii kale, nidaamka dugsiga, ama machadka waxbarashada dugsiga sare ee ilmahaagu doonayo ama damacsan yahay inuu isqoro, ama halka ilmahaagu horey uga diiwaangashan yahay haddii shaacintu ay tahay ujeedooyin la xiriira diiwaangelinta ilmahaaga ama wareejinta, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo (gaar ahaan, ogeysiiska sanadlaha ah ee waalidiinta) in dugsigu sii daayo diiwaannada marka laga reebo tan, ama dugsigu isku dayo macquul ah inuu ku ogeysiyo adiga ama ardaygaaga xaq u leh cinwaankaaga ugu dambeeya ee la yaqaan, ama shaacinta la bilaabay. adiga ama ardaygaaga xaq u leh).
3. Ku saabsan wakiillada idman ee Mareykanka. Maamulaha Guud, Mareykanka. Xeer-ilaaliyaha Guud, Maraykanka. Xoghayaha Waxbarashada, ama Maamulka Waxbarashada ee Gobolka iyo kuwa maxalliga ah, sida Waaxda Waxbarashada ee South Dakota. Shaacinta hoos yimaada qodobkan waa la sameyn karaa, iyadoo la raacayo shuruudaha lagu dabaqi karo, ee la xiriirta xisaab hubinta ama qiimeynta barnaamijyada waxbarashada ee Federaalka ama ay taageerto Gobolka, ama fulinta ama u hoggaansanaanta shuruudaha sharciga Federaalka ee la xiriira barnaamijyadaas. Hay'adahani waxay sameyn karaan shaacin dheeraad ah oo ku saabsan macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo hay'adaha ka baxsan ee ay u qoondeeyeen inay yihiin wakiiladooda idman inay sameeyaan xisaab hubin kasta, qiimeyn, ama fulin ama waxqabad u hoggaansamid iyaga oo matalaya, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
4. Marka la eego kaalmada dhaqaale ee ilmahaagu codsaday ama kan ilmahaagu helay, haddii macluumaadku lagama maarmaan u yahay ujeedooyinkan sida go'aaminta u-qalmitaanka gargaarka, go'aaminta xaddiga gargaarka, go'aaminta shuruudaha gargaarka, ama dhaqan gelinta shuruudaha iyo shuruudaha gargaarka.
5. Saraakiisha Gobolka iyo kuwa maxalliga ah ama mas'uuliyiinta kuwaas oo macluumaadka si gaar ah loo oggol yahay in la soo sheego ama la shaaciyo by qaynuun State in khuseeya nidaamka caddaaladda dhalinyarada iyo awoodda nidaamka ee si wax ku ool ah ugu adeegaan, ka hor inta xukunka, ardayga kuwaas oo diiwaanka la sii daayay, ku xiran shuruudaha lagu dabaqi karo.

6. Ururada u sameeya daraasadaha, ama magaca, dugsiga, si: (a) loo horumariyo, loo ansaxiyo, ama loo maamulo imtixaannada saadaalinta; (b) maareynta barnaamijyada gargaarka ardayda; ama (c) hagaajinta tilmaamaha, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
7. In la aqoonsado ururada si ay u gutaan shaqooyinkooda aqoonsiga.
8. Adiga haddii ilmahaagu yahay arday u qalma, illaa iyo inta ardaygaaga xaqa u leh uu ku tiirsan yahay ujeedooyinka canshuurta IRS.
9. In loo hoggaansamo amarka garsoorka ama amar maxkamadeed oo si sharci ah loo soo saaray, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
10. Ku socota saraakiisha ku habboon ee la xiriirta xaaladaha degdegga ah ee caafimaadka ama badbaadada, iyadoo la raacayo shuruudaha lagu dabaqi karo.
11. Taasi waxaa u qoondeeyay dugsigu inuu yahay “macluumaadka tusaha,” illaa iyo inta shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxinayo.
12. Loogu talagalay shaqaalaha kiiska hay'adda ama wakiilka kale ee hay'adda daryeelka carruurta ee Gobolka ama maxalliga ah ama urur qabiil oo loo oggol yahay inuu galo qorshaha kiiska ardayga marka hay'addaas ama hay'addaas sharci ahaan mas'uul ka tahay, si waafaqsan sharciga Gobolka ama qabiilka, daryeelka iyo ilaalinta ardayga meelaynta daryeelka korinta.
13. Ku socota Xoghayaha Beeraha ama wakiillada idman ee Adeegga Cuntada iyo Nafaqada ujeedooyinka fulinta kormeerka barnaamijka, qiimeynta, iyo cabbiraadaha waxqabadka ee barnaamijyada loo oggol yahay Richard B. Russell National School Qadada Sharciga ama Sharciga Nafaqada Carruurta ee 1966, xaaladaha qaarkood.

Hay'ad waxbarasho oo ka hesha macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo hay'ad kale oo waxbarasho ama hay'ad kale ayaa laga yaabaa inay sii shaaciso macluumaadka iyaga oo ka wakiil ah hay'adda waxbarashada iyada oo aan oggolaansho qoraal ah laga helin adiga ama ardaygaaga u qalma haddii shuruudaha IDEA ama FERPA ee shaacinta oggolaanshaha waalidka la buuxiyo iyo haddii hay'adda waxbarashadu ay ogeysiiso kooxda shaacinta laga sameeyay shuruudahan.

Macluumaadka Shaqsiga Lagu Aqoonsan Karo (PII)

Degmadu waa inay ilaalisaa sirta **PII** marka la ururiyo, kaydinta, shaacinta iyo burburinta marxaladaha.

1. Hal sarkaal oo ka tirsan degmada dugsiga waa inuu qaadaa mas'uuliyadda hubinta sirta macluumaadka shaqsiga lagu garan karo.
2. Dhammaan dadka ururinaya ama isticmaalaya macluumaadka shaqsiga lagu garan karo waa inay helaan tababar ama tilmaamo ku saabsan siyaasadaha iyo habraacyada Gobolka ee ku saabsan sirta macluumaadka shaqsiga lagu garan karo sida ku xusan Qaybta B ee IDEA iyo FERPA.
3. Degmadu waa inay ilaalisaa, kormeerka dadweynaha, liistada hadda ee magacyada iyo jagooyinka shaqaalahaas degmada dhexdeeda ee laga yaabo inay helaan macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo.

4. Degmadu waa inay ku wargelisaa marka macluumaadka shaqsigu lagu aqoonsan karo ee la ururiyey, la dayactiro ama loo isticmaalo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira aan loo baahnayn si ay u bixiyaan adeegyo waxbarasho ilmahaaga.
5. Macluumaadka aan loo baahnayn waa in lagu baabi'iyaa codsigaaga; si kastaba ha noqotee, diiwaanka joogtada ah ee magaca ilmahaaga, cinwaanka, lambarka taleefankiisa, fasaladiisa ama fasaladeeda, diiwaanka imaanshaha, fasallada ka soo qayb galay, iyo heerka fasalka ee la dhammaystiray ayaa la ilaalin karaa si aan xad lahayn.

Sida waafaqsan xeerarka Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Privacy ee 1974 (34 CFR 99.5 (a)), xuquuqdaada ku saabsan diiwaanka waxbarashada waxaa loo wareejiyaa ardayga da'da 18. Ardayga jira 18 ama ka weyn waxaa loo yaqaan "arday u qalma" hoos FERPA.

Da'da Aqlabiyadda (ardayga galaya da'da 18)

Marka xuquuqdaada hoos timaada Qaybta B ee IDEA loo wareejiyo arday gaadha da'da qaangaarka, xuquuqda ku saabsan diiwaanka waxbarashada waa in sidoo kale loo wareejiyaa ardayga. Si kastaba ha noqotee, degmadu waa inay ku siisaa ogeysiis kasta oo looga baahan yahay Qeybta B ee IDEA adiga iyo ardayga. (Eeg macluumaad dheeri ah hoosta cinwaanka "Wareejinta Xuquuqda Waalidka ee Da'da Qaangaarka" bogga 38).

Wax ka beddelka diiwaanka marka la codsado waalidka

34 CFR 300.618-621; ARSD 24:05:29:04

Haddii aad aaminsan tahay in macluumaadka ku jira diiwaanka waxbarashada ee ku saabsan ilmahaagu uu yahay mid aan sax ahayn, marin habaabin ah, ama ku xadgudbaya asturnaanta ama xuquuqda kale ee ilmahaaga, waxaad codsan kartaa in degmadu ay saxdo ama ka saarto macluumaadka (tusaale wax ka beddel diiwaanka).

Degmadu waa inay go'aansataa inay saxdo ama ka saarto macluumaadka muddo macquul ah gudahood ka dib codsigaaga. Haddii degmadu go'aansato inay diido inay saxdo ama ka saarto macluumaadka, waa inay kugu wargelisaa diidmada, oo ay kugula taliso xuquuqdaada dhageysiga Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Asturnaanta (**FERPA**).

Degmadu waa inay, codsato, ku siisaa dhageysiga FERPA si aad uga hortagto macluumaadka ku jira diiwaanka waxbarashada ilmahaaga ee aad aaminsan tahay inay khaldan yihiin, marin habaabin, ama haddii kale xadgudub ku ah asturnaanta ama xuquuqda kale ee ilmahaaga.

Dhageysiga looga hortagayo macluumaadka ku jira diiwaanka waxbarashada waa in loo sameeyaa iyadoo la raacayo habraaca dhageysiga noocaas ah ee hoos yimaada FERPA.

Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Asturnaanta (FERPA)

Ugu yaraan, nidaamka maqalka ee FERPA ee degmada dugsiga waa inuu ku siiyaa waxyaabaha soo socda:

1. Dhageysiga waa in lagu qabtaa 30 maalmood gudahood ka dib marka dugsigu helo codsigaaga dhageysiga, oo adiga ama ardaygaaga u qalma waa in la siiyaa ogeysiiska taariikhda, goobta, iyo waqtiga shan maalmood ka hor dhageysiga;

2. Dhageysiga waxaa qaban kara shaqsi kasta, oo uu ku jiro sarkaal ka tirsan degmada dugsiga, oo aan dan toos ah ka lahayn natiijada dhageysiga;
3. Adiga ama ardaygaaga xaqa u leh waa in la siiyaa fursad buuxda oo cadaalad ah si aad u soo bandhigto caddeyn la xiriirta arrimaha la soo qaaday waxaana laga yaabaa in lagu caawiyo ama lagu matalo shakhsiyaadka aad dooratay adiga oo ku kacaya kharashkaaga, oo uu ku jiro qareen;
4. Degmadu waa inay go'aankeeda ku gaartaa qoraal ahaan 30 maalmood gudahood ka dib marka la soo gabagabeeyo dhageysiga; **iyo**
5. Go'aanka dugsiga degmadu waa inuu ku saleysnaadaa oo keliya caddaynta lagu soo bandhigay dhageysiga waana inuu kujiraa soo koobista caddeynta iyo sababaha go'aanka.

Haddii, dhageysiga dartiis, degmadu ay go'aansato in macluumaadku sax yahay oo uusan ku xadgudbin asturnaanta ilmahaaga, laakiin aadan diidanayn, waxaad xaq u leedahay inaad qoraal ku qorto diiwaanka. Si kastaba ha noqotee, haddii dhageysiga dartiis, degmadu ay go'aansato in macluumaadka ku jira faylka ilmahaagu uusan sax ahayn waa inay ka saaraan macluumaadka oo ay kugu wargeliyaan qoraal ahaan.

Go'aan kasta oo lagu meeleeyo diiwaanka ilmahaaga waa inay ilaalisaa degmada dugsiga iyadoo qayb ka ah diiwaanka ardaydaada. Haddii diiwaanka lagu muransan yahay ee ilmahaaga ay u shaaciyaaan degmo dugsiyeedka dhinac kasta, go'aanka waa in sidoo kale loo shaaciyaa kooxda.

U gudbinta & ficilka fulinta sharciga & hay'adaha garsoorka & gudbinta diiwaannada

34 CFR 300.535 (a) & (b); ARSD 24:05:26:15

Degmo dugsiyeed ayaa laga yaabaa inay u soo sheegto dambi uu galay cunug naafo ah mas'uuliyiinta ku habboon. Ma jiraan wax IDEA ah oo ka hor istaagaya fulinta sharciga gobolka iyo mas'uuliyiinta garsoorka inay gutaan waajibaadkooda si ay ugu dabaqaan sharciga Federaalka iyo Gobolka dambiyada uu galo cunug naafo ah.

Degmo dugsiyeed oo ka warbixisa dembi uu galay cunug naafo ah waa inuu bixiyaa nuqulo ka mid ah waxbarashada gaarka ah iyo diiwaanka edbinta ee ilmaha si ay u tixgeliyaan mas'uuliyiinta ku habboon ee ay u soo sheegeen dembiga, laakiin kaliya ilaa xadka ay oggol tahay FERPA.

Meelaynta Carruurta Waalidkood ee Dugsiga Gaarka loo Leeyahay

Carruurta ay dhigaan dugsiyada gaarka loo leeyahay waalidkood haddii FAPE aysan walaac ahayn

34 CFR 300.504 (a) & (b); ARSD 24:05:30:06.01

Haddii aad ilmahaaga dhigtay dugsi gaar loo leeyahay ama xarun oo aysan jirin wax muran ah oo ku saabsan bixinta FAPE, go'aankaaga meelaynta waa ikhtiyaari. Haddii degmadu ay ka dhigtay FAPE ilmahaaga gudaha degmada dugsiga, degmadu maaha inay bixiso kharashka waxbarashada gaarka ah ama kharashyada kale ee waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Si kastaba ha noqotee, dugsiyada dadweynaha waxay leeyihiin waajibaadyo gaar ah marka loo eego si ikhtiyaari ah loogu meeleeyo carruurta dugsiyada gaarka loo leeyahay ee naafada ah ee dhigta iskuulada gaarka loo leeyahay ee ku yaal xuduudaha juqraafi.

Haddii dugsiga gaarka loo leeyahay ee ilmahaagu uu buuxiyo qeexitaanka IDEA iyo Gobolka ee dugsiga gaarka loo leeyahay, dugsiga dadweynaha ee dugsiga gaarka loo leeyahay ku yaal waa inuu:

1. Ku tiriyaa ilmahaaga dadkiisa carruurta dugsiga gaarka loo leeyahay ee waalidku dhigto.
2. Oggolaanshahaaga, sameeyaa dib-u-eegista xilliyeed ee ilmahaaga ay u baahan tahay IDEA.
3. Kaala tashadaa adiga iyo dugsiga gaarka loo leeyahay ee ilmahaaga si aad u hesho talo ku saabsan sida saamiga ah ee lacagaha IDEA Qaybta B ay tahay in si siman loogu kharash gareeyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira carruurta dugsiga gaarka loo leeyahay ee waalidku meeleeyo oo uu ku jiro ilmahaaga.
4. Ka dib markaad la tashato saraakiisha dugsiyada gaarka loo leeyahay iyo wakiillada waalidiinta carruurta dugsiga gaarka loo leeyahay ee waalidku dhigayo, go'aan kama dambeys ah ka gaadho adeegyada la siinayo carruurta dugsiga gaarka loo leeyahay ee waalidku dhigto ee naafada ah.

Go'aannada ku saabsan adeegyada iyo xaddiga adeegyada carruurta naafada ah ee waalidkood ka diiwaangashan dugsiyada gaarka loo leeyahay ay heli doonaan waxaa lagu sameeyaa nidaamka wadatashiga waxayna ku saleysan yihiin baahida carruurta loogu talagalay inay helaan adeegyada. Carruurta sida waalidka ah loo dhigo dugsiyada gaarka loo leeyahay ma laha xaq shaqsi ah oo ay ku helaan qaar ka mid ah ama dhammaan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ay heli lahaayeen haddii ay ku qoran yihiin dugsiga dadweynaha.

Carruurta ay dhigaan dugsiyada gaarka loo leeyahay waalidkood haddii FAPE ay tahay walaac 34 CFR 300.148; ARSD 24:05:31:05

Khilaafaadka u dhexeeya adiga iyo degmada dugsiga ee ku saabsan helitaanka barnaamij ku habboon ilmahaaga iyo su'aasha ah bixinta meelaynta dugsiga gaarka loo leeyahay waxaa lagu go'aamin karaa dhageysiga nidaamka caddaalada. Sarkaalka dhageysiga ama maxkamaddu waxay uga baahan karaan degmo dugsiiyeedka ilmahaaga (meesha aad degan tahay) inay kuu soo celiso kharashka dugsiga gaarka loo leeyahay haddii sarkaalka dhageysiga ama maxkamaddu ogaato in dugsiga dadweynaha uusan ka dhigin FAPE ilmahaaga iyo in meelaynta gaarka loo leeyahay ay habboon tahay. Sarkaalka dhageysiga ama maxkamaddu waxay u arki karaan meelayntaada inay ku habboon tahay, xitaa haddii meelayntu aysan buuxin heerarka Gobolka ee khuseeya waxbarashada ay bixiyaan dugsiyada dadweynaha.

Qaddarka lacag celinta waxaa dhimi kara ama diidi kara sarkaalka dhageysiga ama maxkamadda haddii:

1. Ma aadan sameynin, kulankii ugu dambeeyay ee Kooxda IEP ee aad ka soo qayb gashay ka hor intaadan ilmahaaga dhigin dugsi gaar loo leeyahay, u sheeg Kooxda IEP inaad ku khilaafsan tahay meelaynta la soo jeediyay ee dugsiga degmada si aad u siiso FAPE ilmahaaga, oo ay ku jiraan wixii fasax ah ee dhaca maalinta ganacsiga; **ama** haddii kale, ma aadan sameyn, ugu yaraan toban (10) maalmood oo shaqo (oo ay ku jiraan fasaxyo kasta oo dhaca maalinta ganacsiga) ka hor inta aan ilmahaaga laga saarin dugsiga dadweynaha, sii ogeysiis qoraal ah degmadaada dugsiga khilaafka meelaynta la soo jeediyay ee degmada dugsiga, oo ay ku jiraan liis garaynta waxyaabaha aad ka welwelsan tahay iyo ujeeddadaada inaad ku qorto ilmahaaga dugsi gaar ah kharashka dadweynaha; **ama**
2. Kahor intuusan ilmahaagu joojin dhigashada dugsiga dadweynaha, degmadu waxay ku siisay ogeysiis qoraal ah oo hore kugu saabsan soo jeedinteeda si loo qiimeeyo ilmahaaga, waxaana ku jiray bayaan ujeedada qiimeynta, laakiin kama aadan dhigin cunugga mid ku habboon oo macquul ah qiimeyn ay sameysay degmada dugsiga; **ama**

3. Sarkaalka dhagaysiga ama maxkamaddu wuxuu ogaadaa garsoorka inaad u dhaqantay wax aan macquul ahayn.

Si kastaba ha noqotee, kharashka lacag celinta looma dhimi doono ama looma diidi doono guuldarradaada inaad siiso ogeysiiska loo baahan yahay degmada dugsiga ee khilaafkaaga iyo ujeedadaada inaad ku qorto ilmahaaga dugsiga gaar loo leeyahay, haddii:

1. Dugsigu wuxuu kaa hor istaagay inaad bixiso ogeysiiska;
2. Laguma siinin Xuquuqdaada Waalidka ee South Dakota iyo Ilaalinta Nidaamka sida loogu baahan yahay, iyadoo kugu wargelinaya masuuliyadaada inaad ogeysiiska u siiso degmada dugsiga; **ama**
3. U hoggaansanaanta shuruudaha ogeysiiska adiga ayaa laga yaabaa inay ku keento waxyeelo jireed ilmahaaga.

Intaa waxaa sii dheer, kharashka lacag celinta waxaa laga yaabaa, ikhtiyaarka sarkaalka dhageysiga ama maxkamadda, in aan la dhimin ama loo diidin guuldarradaada inaad u hoggaansanto shuruudaha ogeysiiska, haddii:

1. Ma tihid wax aqoon ama ma qori kartid Ingiriisiga; **ama**
2. U hoggaansanaanta shuruudaha ogeysiiska adiga ayaa laga yaabaa inay keento waxyeelo daran oo shucuur leh ilmahaaga.

Anshaxa Ardayda Naafada ah

Anshaxa Ardayda Naafada ah

Maamulka Guud 34 CFR 300.530 (a)-(d); ARSD 24:05:26:02.02; ARSD 24:05:26:02.01

Marka ilmahaaga naafada ah uu ku xadgudbo xeerka habdhaqanka ardayga, shaqaalaha dugsigu waxay ilmahaaga ka saari karaan meelayntiisa ama meelaynteeda hadda goob **waxbarasho oo ku meel gaar ah (IAES)** ama goob kale, ama joojin karaan ilmahaaga, **wax aan ka badnayn 10 maalmood oo iskuul oo isku xigta**, ilaa xad cawaaqibadaas waxaa lagu dabaqayaa carruurta aan naafada ahayn. Ka saarista dheeraadka ah ee aan ka badnayn 10 maalmood oo isku xigta isla sanad dugsiiyeedka isla dhacdooyinka kala duwan ee anshax xumada ayaa dhici kara illaa iyo inta ka saaristaasi aysan ka dhigeynin isbeddel meeleyn ah (eeg **Beddelka Anshaxa ee Meelaynta** hoose).

Maalin kasta oo **ka saarista ka baxsan 10 maalmood oo dugsiiyeed isla sanad dugsiiyeedka** oo aan ka dhignayn isbeddel meelaynta, shaqaalaha dugsiga, iyadoo lala tashanayo ugu yaraan mid ka mid ah macallimiinta ilmaha, waa inay go'aamiyaan heerka adeegyada loo baahan yahay, si loogu suurtageliyo cunugga inuu sii wado kaqeybgalka manhajka guud ee waxbarashada, in kasta oo meel kale lagu gaaro, iyo inuu horumar gaaro himilooyinka lagu qeexay IEP-ga ilmaha. Degmada dugsigu waa inay siisaa ilmahaaga adeegyada ay go'aamiyaan shaqaalaha dugsiga iyadoo lala tashanayo ugu yaraan mid ka mid ah macallimiinta ilmaha.

Shaqaalaha dugsigu waxay tixgeliin karaan duruufo kasta oo gaar ah oo ku saleysan xaalad-kiis markay go'aaminayaan in isbeddelka meelaynta uu ku habboon yahay ilmahaaga marka isaga ama iyadu ay ku xadgudbaan xeerka anshaxa ardayga. Markaad samaynayso go'aan xaalad-kiis ah oo ku saabsan in isbeddelka edbinta ee meelaynta uu habboon yahay, arrimo ay ka mid yihiin taariikhda edbinta ilmahaaga, awoodda fahamka cawaaqibka, muujinta qoomamaynta, iyo taageerooyinka la siiyo ilmahaaga ka hor inta aan lagu xadgudbin xeerka dugsiga waxay noqon karaan xaalado gaar ah oo ay tixgeliyaan shaqaalaha dugsiga.

Isbedelka Anshaxa ee Meelaynta

34 CFR 300.536, 34 CFR 300.530 (h) ARSD 24:05:26:02.01; 34 CFR 300.530 (h)

Ka saarida ilmahaaga meelayntiisa waxbarasho ee hadda waa **isbeddel meelaynta** haddii:

1. Ka saariddu waa in ka badan 10 maalmood oo iskuul oo isku xigta; **ama**
2. Ilmahaaga waxaa lagu soo rogay ka saaris taxane ah oo ka dhigan qaab sababtoo ah:
  - a. Taxanaha ka saarista ayaa wadar ahaan ka badan 10 maalmood dugsiiyeed sanad dugsiiyeed;
  - b. Dabeecadda ilmahaagu waxay si weyn ula mid tahay dhaqankiisa ama dhaqankeeda dhacdooyinkii hore ee sababay in si taxane ah looga saaro; **iyo**
  - c. Waxyaabaha kale ee dheeraadka ah sida dhererka saarid kasta, wadarta waqtiga ilmaha laga saaray, iyo u dhowaanshaha ka saarista midba midka kale.

Degmadu waxay go'aamisaa in qaabka ka saaristu ay ka dhigan tahay isbeddel meeleyn iyadoo loo eegayo xaalad-kiis. Markay degmadu go'aansato inay ka saarto ilmahaaga sababo la xiriiira ku xadgudubka xeerka anshaxa qaab taas oo keeni doonta isbeddel meelaynta, degmadu waa inay ku ogeysiisaa isla maalintaas, oo ay ku siisaa ogeysiiskan ilaalinta nidaamka.

Go'aankan ah in ka saariddu ay tahay isbeddel meeleyn ah ayaa dib loo eegi karaa iyada oo loo marayo dhageysiga nidaamka caddaalada iyo dacwadaha garsoorka.

Kulanka Kooxda IEP waa in la qabtaa si loo sameeyo Go'aaminta Muujinta ka hor inta aan la sameynin isbeddel edbin ah oo ku saabsan meelaynta ilmahaaga.

Muujinta Go'aaminta iyo Natiijooyinka Macquulka ah

34 CFR 300.530 (c) iyo (e); ARSD 24:05:26:09.03; 34 CFR 300.531; ARSD 24:05:26:09.02

10 maalmood oo dugsiiyeed gudahood go'aan kasta oo lagu beddelayo meelaynta ilmahaaga sababtoo ah ku xadgudubka xeerka anshaxa ardayga, Kooxda IEP ee ilmahaaga (sida aad go'aamisay adiga iyo degmada dugsiga) waa inay dib u eegaan dhammaan macluumaadka khuseeya ee ku jira faylka ilmahaaga, oo ay ku jiraan isaga ama iyada IEP, kormeer kasta oo macallin ah, iyo macluumaad kasta oo khuseeya oo aad bixiso si aad u go'aamiso:

1. Haddii anshaxa su'aashu ay sababtay, ama xiriir toos ah oo la taaban karo la leedahay, naafonimada ilmahaaga; **ama**
2. Haddii anshaxa su'aashu uu ahaa natiijada tooska ah ee ku guuldareysiga degmadu inay hirgeliso IEP-ga ilmahaaga.

Haddii Kooxda IEP ee ilmahaagu ay go'aamiso in midkood (1) ama (2) kor ku xusan la kulmay, dhaqanku wuxuu muujinayaa naafonimada ilmahaaga.

Haddii ku xadgudubka xeerka anshaxa uu muujinayo naafonimada ilmahaaga, degmadu waa inay qaaddaa tallaabooyin degdeg ah oo lagu xallinayo cilladahaas. Intaa waxaa sii dheer, Kooxda IEP waa inay:

1. Sameeyaan **qiimeyn dabeecad shaqaynaysa (FBA)**, ilaa degmada dugsigu aysan fulin FBA, oo ay u hirgeliso ilmahaaga **qorshaha faragelinta habdhaqanka (BIP)**; **ama**
2. Haddii BIP horay loo soo saaray, dib u eeg BIP, oo wax ka beddel, haddii loo baahdo, si wax looga qabto dhaqanka; **iyo**

3. Marka laga reebo sida lagu siiyay xaaladaha “duruufaha gaarka ah” (tusaale ahaan hubka, daroogada, dhaawaca jirka ee daran) ilmahaaga waa in lagu celiyaa meelayntiisii hore, ilaa adiga iyo degmadu ay oggolaadaan in la beddelo meelaynta taas oo qayb ka ah wax ka beddelka BIP ee ilmahaaga.

Fadlan ogow: Ilmahaagu wuxuu ku xiran yahay anshax iyo qawaaniin la mid ah arday kasta oo dugsiga dhigta wuxuuna sii wadi doonaa inuu helo adeegyada lagu sharaxay IEP, laakiin adeegyadaas waxaa laga yaabaa inaysan ku sugnayn isla goobta.

Haddii xadgudubka xeerka anshaxa uusan ahayn muujinta naafonimada ilmahaaga, cunugga waxaa loo edbin karaa si isku mid ah iyo waqti isku mid ah sida carruurta aan naafada ahayn (marka laga reebo adeegyada ay tahay in la siiyo ilmahaaga). Maaddaama ka saaristu ay tahay isbeddel meelaynta, Kooxda IEP waa inay:

1. Hubisaa in ilmahaagu helo sida ugu habboon, FBA, iyo adeegyada faragelinta habdhaqanka iyo wax ka beddelka, kuwaas oo loogu talagalay in wax looga qabto xadgudubka dabeecadda si aysan mar dambe u dhicin;
2. Go'aanso adeegyada la siinayo ilmahaaga si ay ugu suurtagasho isaga ama iyadu inay sii wadaan kaqeybgalka manhajka waxbarashada guud, in kasta oo ay goob kale ku jirto, iyo in loo hormariyo sidii loo gaari lahaa himilooyinka lagu qeexay IEP-ga ilmahaaga; **iy**
3. Go'aanso goobta waxbarasho ee ku meel gaarka ah ee loogu talagalay bixinta adeegyada ilmahaaga.

Xaaladaha Gaarka ah iyo Natiijooyinka Macquulka ah

34 CFR 300.530 (g); 34 CFR 300.531; ARSD 24:05:26:09.02

Xitaa haddii dhaqanka ilmahaagu go'aamiyo inuu muujinayo naafonimada ilmahaaga, shaqaalaha dugsigu waxay ilmahaaga u saari karaan goob waxbarasho oo ku meel gaar ah (IAES) ugu badnaan **45 maalmood oo dugs**, haddii ilmahaagu:

1. Uu hub ku qaato ama haystaa hub dugsiga, dhismaha dugsiga, ama shaqada dugsiga;
2. Si ula kac ah u haysta ama u isticmaal daroogo sharci darro ah, ama iibiya ama weydiiso iibinta walaxda la kontoroolo, inta lagu jiro dugsiga, dhismaha dugsiga, ama shaqada dugsiga; **ama**
3. Waxa uu dhaawac halis ah u geystay qof kale inta uu ku jiro dugsiga, dhismaha dugsiga, ama shaqada dugsiga.

Kahor intaadan bedelin meelaynta ilmaha duruufahaas gaarka ah awgood, Kooxda IEP waa inay:

1. Hubisaa in ilmahaagu helo sida ugu habboon, FBA, iyo adeegyada faragelinta habdhaqanka iyo wax ka beddelka, kuwaas oo loogu talagalay in wax looga qabto xadgudubka dabeecadda si aysan mar dambe u dhicin;
2. Go'aanso adeegyada la siinayo ilmahaaga si ay ugu suurtagasho isaga ama iyadu inay sii wadaan kaqeybgalka manhajka waxbarashada guud, in kasta oo ay goob kale ku jirto, iyo in loo hormariyo sidii loo gaari lahaa himilooyinka lagu qeexay IEP-ga ilmahaaga; **iy**
3. Go'aanso goobta waxbarasho ee ku meel gaarka ah ee loogu talagalay bixinta adeegyada ilmahaaga.

Haddii dabeecadda la go'aamiyo inaysan noqon mid muujinaysa naafonimada ilmaha, ilmaha waxaa loo edbin karaa si isku mid ah iyo waqti isku mid ah carruurta aan naafada ahayn sida kor lagu sharaxay iyada oo la raacayo Go'aaminta Muujinta.

Macluumaad dheeri ah oo ku saabsan arrimaha kor ku xusan, fadlan eeg qeexitaannada Lifaafa.

Cabashooyinka Dhagaysiga Nidaamka Caddaalada ee ku saabsan Anshaxa Ardayda Naafada ah
34 CFR 300.532 (a); ARSD 24:05:26:09.06; 34 CFR 300.532 (b); ARSD 24:05:26:08.02; 34 CFR 300.532 (c); ARSD 24:05:26:09.08; 34. CFR 300.533; ARSD 24:05:26:09.07

Haddii aadan ku raacsaneyn go'aan kasta oo ku saabsan go'aaminta muujinta **ama** meelaynta ilmahaaga iyadoo la raacayo nidaamka edbinta ee IDEA, waxaad codsan **kartaa** dhageysi adoo xareynaya cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada.

Intaa waxaa sii dheer, haddii degmo dugsiyeed ay aaminsan tahay in ilaalinta meelaynta hadda ee ilmahaagu ay aad ugu dhowdahay inay ku keento dhaawac ilmahaaga ama dadka kale, degmadu waxay codsan **kartaa** dhageysi iyadoo la xareynayo cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah.

Sarkaalka dhageysiga ayaa maqlaya, oo go'aan ka gaaraya, rafcaan laga codsaday qaybta rafcaanka anshaxa ee IDEA. Sarkaalka dhageysiga waxaa laga yaabaa inuu:

1. Ku celi ilmahaaga meelaynta asalka ah haddii sarkaalka dhageysiga uu go'aamiyo in ka saaristu ay xadgudub ku ahayd nidaamka edbinta ama in dhaqanka ilmahaagu uu muujinayo naafonimada ilmaha; **ama**
2. Dalbo in meelaynta ilmahaaga loo beddelo goob waxbarasho oo ku meel gaar ah oo ku meel gaar ah oo aan ka badnayn 45 maalmood oo dugsi ah, haddii sarkaalka dhageysiga uu go'aamiyo in ilaalinta meelaynta hadda ee ilmahaagu ay aad ugu dhowdahay inay u horseeddo dhaawac cunugga ama dadka kale.

Degmadu waxay ku celin kartaa nidaamka codsashada dhageysiga si loo kordhiyo beddelka meelaynta muddo 45-dugsi oo kale haddii degmadu aaminsan tahay in ilmahaagu ay si weyn ugu dhowdahay inuu dhaawac u geysto isaga ama nafteeda ama carruurta kale haddii lagu soo celiyo meelaynta asalka ah.

Mar kasta oo dhageysi laga codsado qaybta rafcaanka anshaxa ee IDEA, adiga ama degmada dugsi ee ku lug leh khilaafka waa inaad fursad u heshaa dhageysi habsami leh oo dhexdhexaad ah. Kuwaas waxaa loo gudbiyaa inay yihiin **dhagaysiyada nidaamka caddaalada oo la dedejiyey.**

Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah u xilsaarida sarkaalka maqal oo dhexdhexaad ah. Sarkaalka dhageysiga ayaa mas'uul ka ah diyaarinta dhageysiga nidaamka caddaalada degdegga ah, oo ay tahay inuu dhaco 20 maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda codsiga dhageysiga la xareeyay. Sarkaalka dhageysiga waa inuu go'aan ka gaaraa 10 maalmood oo dugsi gudahood ka dib taariikhda dhageysiga.

Ilaa adiga iyo dugsi degmadu qoraal ahaan ku heshiiyaan inaad ka tanaasulaan Kulanka Xallinta, ama aad oggolaato inaad isticmaasho habka dhexdhexaadinta:

1. Kulanka Xallinta waa inuu dhacaa toddobo maalmood gudahood marka la helo ogeysiiska cabashada dhageysiga nidaamka Dacwada; **iyo**
2. Dhageysiga nidaamka saxda ah wuu socon karaa ilaa arrinta lagu xalliyo 15 maalmood gudahood laga bilaabo helitaanka cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah.

Adiga ama degmadu waxay rafcaan ka qaadan kartaan go'aanka sarkaalka dhageysiga ee dhagaysiga nidaamka dacwada ee degdegga ah si la mid ah sida aad rafcaan uga qaadan karto go'aannada dhageysiga kale ee nidaamka saxda ah.

Marka dhageysiga laga codsado qaybta rafcaanka anshaxa ee IDEA midkood waalidka ama degmada dugsi, cunuggu waa inuu ku sii jiraa **Goobta Waxbarasho ee Ku-meelgaarka ah** ilaa rafcaanka laga xallinayo haddii aysan jirin duruufo gaar ah iyo/ama adiga iyo dugsi degmadu ku heshiiyaan si kale.

Ilaalinta Carruurta Go'aamiyay inaysan u qalmin

34 CFR 300.534; ARSD 24:05:26:14

Ilmaha ku xadgudbay xeerka anshaxa laakiin aan weli la go'aamin inuu u qalmo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira wuxuu dalban karaa mid ka mid ah ilaalinta IDEA, haddii degmadu ay ogtahay in ilmuhu noqon karo ilmo naafo ah.

Ujeedooyinka kordhinta ilaalinta IDEA, degmo dugsiiyeed waxaa loo maleynayaa inay aqoon u leedahay in ilmuhu yahay ilmo naafo ah ka hor inta uusan dhaqanku dhicin taas oo keentay tallaabo edbin ah haddii:

1. Waxaad ku muujisay walaac qoraal ahaan kormeerka, shaqaalaha maamulka ama macalinka ilmahaaga, in ilmahaagu u baahan yahay waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira;
2. Waxaad codsatay qiimeynta ilmahaaga; **ama**
3. Macalinka ilmahaaga, ama shaqaalaha kale ee wakaaladda waxbarashada maxalliga ah (LEA), waxay walaac gaar ah si toos ah ugu muujiyeen agaasimaha waxbarashada gaarka ah ee degmada dugsiga ama shaqaalaha kale ee kormeerka ee degmada dugsiga oo ku saabsan qaab dhaqan uu muujiyey ilmahaagu.

Degmo dugsiiyeed looma maleynayo inay ogaato in ilmahaagu yahay ilmo naafo ah haddii aadan oggolaan qiimeynta ilmahaaga, ama aad diiday inaad oggolaato ilmahaaga inuu helo waxbarasho gaar ah ama adeegyo la xiriira sida ku xusan Qaybta B ee IDEA, ama ilmahaaga ayaa hore loo qiimeeyay oo loo go'aamiyay inuusan noqon ilmo naafo ah sida ku xusan Qaybta B ee IDEA.

Haddii degmadu aysan ogeyn in ilmahaagu yahay ilmo naafo ah ka hor inta uusan edbin ilmahaaga, ilaalinta IDEA kuma fidiso ilmahaaga. Taa badalkeed, tallaabooyinka edbinta ee caadiga ah ee carruurta aan naafada ahayn ay helaan xadgudubyada xeerka anshaxa ayaa khuseeya ilmahaaga. Si kastaba ha noqotee, haddii codsi aad samaysaan adiga ama degmada dugsiga si aad u qiimeeyso ilmahaaga inta lagu jiro muddada edbinta, qiimeynta waa inay ku dhammaystirtaa degmada dugsiga si degdeg ah. Inta lagu jiro muddadan qiimeynta **la dedejiyey**, ilaa qiimeynta la dhammeeyo, ilmahaagu wuxuu ku sii jiri doonaa meelaynta waxbarashada ee ay go'aamiyeen maamulka dugsiga, oo ay ku jiri karaan joojinta ama eryidda iyada oo aan la helin adeegyo waxbarasho. Iyadoo la tixgelinayo macluumaadka qiimeynta ay sameysay degmada dugsiga iyo macluumaadka aad bixisay, haddii ilmahaagu ugu dambeyntii go'aamiyo inuu yahay ilmo naafo ah, degmadu waa inay siisaa ilmahaaga waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira iyadoo la raacayo dhammaan qodobbada Qaybta B ee IDEA oo ay ku jiraan qodobbada edbinta iyo shuruudaha FAPE.

Nidaamyada Xallinta Khilaafaadka Gobolka

Cabashooyinka Gobolka ee Qoran

34 CFR 300.151; ARSD 24:05:15:02; 34 CFR 300.153; ARSD 24:05:15:03; 34 CFR 300.152; ARSD 24:05:15:05

Cabashada Gobolka waa bayaan qoraal ah oo saxeexan shaqsi ama urur, oo ay ku jiraan kuwa ka cabanaya gobolka, iyagoo ku andacoonaya in Waaxda Waxbarashada ee South Dakota, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ama degmo dugsiiyeed ay ku xadgudbeen shuruudaha Qaybta B ee IDEA ama fulinta qawaaniinta federaalka ama Gobolka, xeerarka ama qawaaniinta khuseeya barnaamijyada waxbarashada gaarka ah. Cabashada waa inay sidoo kale ku jirtaa xaqiiqooyinka xaaladda.

	Cabashada Gobolka
Goorma ayaa la isticmaalaa	Cabashada gobolka waxaa la xareeyaa markii la rumeysan yahay in degmada dugsiga dadweynaha ama hay'adda ayaa raacay IDEA ah, cabashadana waxaa codsanaya Hay'adda Waxbarashada Gobolka (SEA) baaritaanka.
Yaa xarayn kara	Qof kasta ama urur kastaa wuu xarayn karaa cabasho dawladeed.
Sida loo xareeyo	Dhinaca xareynaysa cabashada Gobolka waa inuu u gudbiyaa nuqul ka mid ah cabashada degmada dugsiga u adeegaya ilmaha isla waqtigaas dhinacu wuxuu cabashada u gudbiyaa Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka. Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka wuxuu soo saaray foom moodel ah oo lagu caawinayo waalidiinta iyo dhinacyada kale gudbinta cabashada gobolka; si kastaba ha noqotee, looma baahna inaad isticmaasho foomkan moodeelka ah. Waxaad isticmaali kartaa foomka moodeelka ku habboon ama foom kale ama dukumiinti kale, illaa iyo inta foomka ama dukumiintigalaisticmaalay uu buuxinayo, sida ugu habboon, shuruudaha nuxurka ee xareynta cabashada Gobolka. Foomamka tusaalaha ah waxaa laga yaabaa inay ku yaalliin https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx .
Natiijada ama Natiijada La Rabo	Go'aan qoraal ah oo ay ku jiraan natiijooyinka, gabagabada, iyo go'aanka kama dambaysta ah. Sidoo kale waxaa ku jira tallaabooyinka sixitaanka ee ay tahay inay degmadu qaaddo, haddii ay khuseyso.
Faa'iidooyinka	Go'aan qoraal ah 60 maalmood gudahood ka dib marka la xareeyo, haddii aan waqtiga la kordhin. Cabashada gobolka ee qoran way fududahay in la xareeyo. Haddii natiijooyinka la soo saaro, arday shaqsiyeed ama arrimaha nidaamka degmada oo dhan waa la beddeli karaa.
Cidda Go'aanka Leh	Gobolka ayaa mas'uul ka ah hubinta in baaritaanka la dhammeeyo isla markaana la soo saaro warbixin kama dambeys ah.
Waqtiga xareynta, kulanka, iyo go'aanka	Cabashadu waa inay ku eedeysaa xadgudub dhacay wax aan ka badnayn hal sano ka hor taariikhda cabashada ay heshay waaxda . Go'aan qoraal ah waa in lagu soo saaraa 60 maalmood gudahood laga bilaabo taariikhda codsiga cabashada la xareeyay, ilaa waqtiga la kordhiyo (kordhinta kama badnaan karto 30 maalmood).
Maxay tahay in lagu daro codsiga?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Qoraal ah in Waaxda Waxbarashada ee Koonfurta Dakota, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ama degmo dugsiiyeed ay ku xadgudbeen shuruudaha Qaybta B ee IDEA, ama fulinta qawaaniinta federaalka ama Gobolka, xeerarka ama qawaaniinta khuseeya barnaamijka waxbarashada gaarka ah; 2. Xaqiiqooyinka uu bayaanku ku salaysan yahay; 3. Saxiixa iyo macluumaadka xiriirka ee qofka cabanaya; iy 4. Haddii aad ku andacoonayso xadgudubyo la xiriira ilmo gaar ah: <ol style="list-style-type: none"> (a) Magaca iyo cinwaanka hoyga ilmaha; (b) Magaca dugsiga ilmuhu dhiganayo; (c) Marka laga hadlayo cunug guri la'aan ah ama dhalinyaro (macnaha qaybta 725 (2) ee Sharciga Kaalmada Guri La'aanta ee McKinney-Vento (42 U.S.C. 11434a (2)), macluumaadka la heli karo ee ilmaha, iyo magaca dugsiga ilmuhu dhiganayo; (d) Sharaxaad ku saabsan nooca dhibaataada ilmaha, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xiriira dhibaataada; iy (e) Xallinta la soo jeediyay ee dhibaataada ilaa xadka la ogyahay oo ay heli karaan dhinaca waqtiga cabashada la gudbinayo.

<p>Maxaa dhacaya ka dib marka la xareeyo?</p>	<p>Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah wuxuu magacaabaa baaraha cabashada iyo la-taliyayaal kasta oo lagama maarmaan u ah baaritaanka cabashada.</p> <p>Baaruhu wuxuu sameyn karaa baaritaan madax banaan oo goobta ah, haddii loo baahdo.</p> <p>Baaruhu waa inuu u oggolaadaa qofka cabanaya inuu soo gudbiyo macluumaad dheeri ah oo dhaafsiisan waxa ku jira cabashada Gobolka ee qoran, hadal ahaan ama qoraal ahaan, oo ku saabsan eedeymaha cabashada.</p> <p>Baaruhu waa inuu u oggolaadaa degmada dugsiga inay ka jawaabto cabashada, oo ay ku jiraan, ugu yaraan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Go'aanka degmada dugsiga, oo bixiya soo jeedin lagu xallinayo cabashada; iy 2. U siinta fursad waalid cabasho gudbiyay iyo degmada dugsiga inay si iskood ah ugu dhex galaan dhexdhexaadin. <p>Baaruhu waa inuu talo u soo jeediyaa Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah;</p> <p>Ka dib marka dib loo eego dhammaan macluumaadka khuseeya, Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah waa inuu sameeyaa go'aan madax-bannaan oo ku saabsan in cabashadu ansax tahay, tallaabada sixitaanka ee lagama maarmaanka u ah xallinta cabashada iyo waqtiga xaddidan ee tallaabada sixitaanka la dhammaystirayo. Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah waa inuu u soo gudbiyaa warbixin qoraal ah oo ku saabsan go'aanka ugu dambeeya dhammaan dhinacyada ay khusayso.</p> <p>Warbixinta qoran waxay wax ka qaban doontaa eedeyn kasta oo cabashada ah, waxaa ku jira natiijooyinka xaqiiqda iyo gabagabada, waxaana ku jira sababaha go'aanka kama dambaysta ah.</p> <p>Dukumiintiyada taageeraya tallaabooyinka sixitaanka ee ay qaadeen degmo dugsiyeed waxaa ilaalin doona Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka waxaana lagu dari doonaa habka kormeerka Gobolka.</p>
<p>Waxyaabaha ay tahay in la tixgeliyo</p>	<p>Arrintu isku mar ma noqon karto mawduuca cabashada Gobolka iyo cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda. Haddii tani dhacdo, Gobolku waa inuu meel iska dhigaa qayb kasta oo ka mid ah cabashada Gobolka ee wax looga qabanayo dhageysiga nidaamka caddaaladda illaa dhammaadka dhageysiga. Arrimo kasta oo kale oo ka mid ah cabashada Gobolka ee aan ka mid ahayn dhageysiga nidaamka caddaaladda waxaa lagu xallin doonaa waqti ku habboon iyada oo loo marayo nidaamka cabashada Gobolka.</p> <p>Haddii arrin lagu soo kordhiyo cabashada Gobolka horay loogu go'aamiyay dhageysiga nidaamka caddaalada ah ee ku lug leh isla dhinacyada, go'aanka dhageysiga ayaa ku xiran arrintaas iyo Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka waa inuu ogeysiiyaa qofka cabanaya arrintaas.</p> <p>Cabashada Gobolka ee ku andacoonaysa in degmo dugsiyeed ay ku guuldareysatay hirgelinta go'aanka dhageysiga nidaamka caddaalada waa in lagu xalliyaa Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka.</p>
<p>Qiime</p>	<p>Wax kharash ah kuma laha qaybta xareynaysa</p>

Dhexdhexaadinta

34 CFR 300.506; ARSD 24:05.30.05

Dhinacyadu waxay xallin karaan khilaafaadka ku lug leh arrin kasta oo hoos timaada xeerarka waxbarashada gaarka ah ee Gobolka iyada oo loo marayo habka dhexdhexaadinta.

Dhexdhexaadintu waxay bixisaa hab togan, oo aan cadaawad lahayn oo lagu xallinayo khilaafaadka u dhexeeya waalidiinta iyo nidaamyada iskuulka. Iyada oo la kaashanayo fududeeye xirfad leh oo dhexdhexaad ah (dhexdhexaadiye), dhinacyada ku lugta leh khilaafka waxaa lagu dhiirigelinayaa inay si furan oo xushmad leh ula xiriiraan khilaafkooda iyo inay heshiis gaaraan. Awoodda go'aan qaadashada had iyo jeer waxay la jirtaa kaqeybgalayaasha dhexdhexaadinta.

	Habka Dhexdhexaadinta
Goorma ayaa la isticmaalaa	Wakhti kasta oo uu jiro khilaaf u dhexeeya waalidiinta iyo degmooyinka dugsiyada dadweynaha oo ku saabsan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira. Labada dhinacba waa inay ogolaadaan dhexdhexaadinta waana ikhtiyaari.
Yaa xarayn kara	Waalidka ama Degmada Dugsiga Dadweynaha
Sida loo xareeyo	Dhinaca xareynaya codsiga dhexdhexaadinta waa inuu limayl u diraa, ama fakis u diraa codsiga Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka. Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ayaa soo saaray foom moodel ah oo lagu caawinayo waalidiinta iyo dhinacyada kale gudbinta codsi dhexdhexaad ah; si kastaba ha noqotee, looma baahna inaad isticmaasho foomkan moodeelka ah. Waxaad isticmaali kartaa foomka moodeelka ku habboon ama foom kale ama dukumiinti kale. Foomamka tusaalaha ah waxaa laga yaabaa inay ku yaalliin https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx .
Natiijada ama Natiijada La Rabo	Samee heshiis dhexdhexaad ah oo qoraal ah oo saxeexan oo laga fulin karo maxkamad kasta oo Gobolka ah ama maxkamad degmo oo Mareykanka ah.
Faa'iidooyinka	Wada hadaladu waa qarsoodi. Wadahadalka looma isticmaali karo caddeyn ahaan dhageysiga nidaamka caddaaladda. Heshiiska waa inaad saxiixdaa adiga iyo wakiilka degmada dugsiga oo awood u leh inaad u saxiixdo degmada dugsiga.
Cidda Go'aanka Leh	Waalidiinta iyo dugsiyada dadweynaha degmadu way wada shaqeeyaan, waxay gacanta ku hayaan natiijada waxayna horumariyaan xalalka.
Waqtiga xereynta, kulanka, iyo go'aanka	Waxaa la heli karaa wakhti kasta, xitaa haddii cabasho dawladeed ama dhagaysiga nidaamka caddaaladda la xareeyay. Gobolku waa inuu hubiyaa in kalfadhi kasta oo dhexdhexaad ah loo qorsheeyay waqti ku habboon oo lagu qabto meel ku habboon dhinacyada khilaafka [§300.506 (b)(5)].
Maxay tahay in lagu daro codsiga?	Ma jiraan shuruudo nidaamsan; si kastaba ha noqotee, waxaad u isticmaali kartaa foomka muunadda ee kor ku xusan hage ahaan.
Maxaa dhacaya ka dib marka la xareeyo?	Dhexdhexaadinta waa in uu sameeyaa dhexdhexaadiye aqoon leh oo dhexdhexaad ah oo loo tababaray farsamooyinka dhexdhexaadinta ee wax ku oolka ah. Dhexdhexaadiyeyaasha waxaa lagu xushay si aan kala sooc lahayn, wareeg ah, ama qaab kale oo dhexdhexaad ah. SEP waxay haysaa liiska shakhsiyaadka ku xeeldheer ee aqoonta u leh sharciyada iyo qawaaniinta la xiriira bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

	Kalfadhi kasta oo ka mid ah nidaamka dhexdhexaadinta waa in loo qorsheeyaa waqti ku habboon waana in lagu qabtaa meel adiga iyo degmada kugu habboon. Dhexdhexaadintu waa geedi socod aan rasmi ahayn, oo lagu sameeyay jawi aan cadaawad ahayn.
Waxyaabaha ay tahay in la tixgeliyo	Dhexdhexaadinta looma isticmaali karo in lagu diido ama dib loogu dhigo xuquuqda waalidka ee cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada waalidka ama in la diido xuquuqda kale ee lagu bixiyo Qeybta B ee IDEA. Haddii aad dooratid inaad isticmaalin nidaamka dhexdhexaadinta, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ama degmada dugsiga ayaa laga yaabaa inay ku siiyaan fursad aad kula kulanto, waqti iyo goob adiga kugu habboon, oo aad la leedahay dhinac aan dan ka lahayn, si aad u dhiirrigeliso adeegsiga, una sharaxdo faa'iidooyinka, habka dhexdhexaadinta adiga. Dhinacani wuxuu qandaraas la galayaa xarunta tababarka waalidka iyo macluumaadka ama xarunta kheyraadka waalidka ee bulshada oo laga aasaasay gobolka ama hay'ad ku habboon xalinta khilaafaadka kale.
Qiime	Gobolku wuxuu qaadi doonaa kharashka geeddi-socodka dhexdhexaadinta, oo ay ku jiraan shirarka lala yeesho dhinac aan danaynayn.

Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda

34 CFR 300.507; 34 CFR 300.508-509; ARD 24:05:30:07.01

Adiga ama degmo dugsiiyeed waxaad u xareyn kartaa cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda arrin kasta oo la xiriirta aqoonsiga, qiimeynta, meelaynta waxbarashada, ama bixinta FAPE ilmahaaga.

Dhageysiga nidaamka caddaaladda aan dhexdhexaad ahayn

34 CFR 300.511-515; ARSD 24:05:30:09.04

Mar kasta oo la helo cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada, oo ay ku jiraan cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda ee la xiriira habraaca edbinta, haddii aan si qancin leh loo xallin ka hor dhageysiga nidaamka saxda ah, adiga ama degmada dugsiga ee khilaafka ku lug leh waa inaad fursad u helaan dhageysiga nidaamka caddaaladda. Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah hubinta in la qabto dhageysiga nidaamka caddaaladda eex la'aanta ah.

Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda	
Goorma ayaa la isticmaalaa	Waxaa loo adeegsaday in lagu xalliyo khilaafaadka la xiriira aqoonsiga, qiimeynta, meelaynta ama bixinta Waxbarashada Dadweynaha ee Haboon ee Bilaashka ah (FAPE).
Yaa xarayn kara	Waalid ama degmo dugsiiyeed ayaa xareyn kara dhageysiga nidaamka caddaaladda. Qareen ama u doode ka wakiil ah waalidka ama degmada dugsiga dadweynaha.
Sida loo xareeyo	Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ayaa soo saaray foom moodel ah oo kaa caawinaya adiga iyo degmooyinka dugsiyada xereynta ogeysiiska cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda. Looma baahna inaad isticmaasho foomamka moodeelka. Dhinaca codsanaya dhageysiga nidaamka saxda ah wuxuu isticmaali karaa foomka qaabka Gobolka ee horumariyay, foom kale, ama dukumiinti kale illaa iyo inta foomka ama dukumiintiga laisticmaalay uu buuxinayo shuruudaha nuxurka ee lagu xareynayo cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda. Foomamka tusaalaha ah waxaa laga yaabaa inay ku yaalliin https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx .

	<p>Dhinaca xareynaya cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah waa inuu sidoo kale u gudbiyaa nuqul ka mid ah cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka.</p> <p>Dacwadda dhageysiga nidaamka caddaalad waa inay kujirtaa macluumaadka soo socda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Magaca ilmaha; 2. Cinwaanka hoyga ilmaha; 3. Magaca dugsiga ilmuhu dhiganayo; 4. Marka laga hadlayo cunug guri la'aan ah ama dhalinyaro (macnaha qaybta 725 (2) ee Sharciga Kaalmada Guri La'aanta ee McKinney-Vento (42 U.S.C. 11434a (2)), macluumaadka la heli karo ee ilmaha, iyo magaca dugsiga ilmuhu dhiganayo; 5. Sharaxaad ku saabsan nooca dhibaataada cunugga ee la xiriirta bilowga ama la diiday ama la diiday, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xiriira dhibaataada; iyo 6. Xallinta la soo jeediyay ee dhibaataada. <p>Adiga ama degmada dugsiga waxaa laga yaabaa inaad haysan dhageysi ku saabsan cabashada nidaamka caddaaladda ilaa dhinaca codsanaya dhageysiga nidaamka saxda ah uu soo gudbiyo cabashada nidaamka caddaaladda ee buuxisa shuruudaha IDEA Qaybta B ee kor ku xusan.</p>
<p>Xuquuqda Kaqeybgalaha ee Dhageysiga</p>	<p>Xuquuqaha Dhagaysiga - ARSD 24:05:30:12</p> <p>Dhinac kasta oo dhagaysi ah waxay xaq u leedahay inay:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. La soco oo lagula taliyo lataliye sharci iyo shaqsiyaad aqoon gaar ah leh ama tababar la xiriira dhibaatooyinka carruurta naafada ah marka laga reebo in labada dhinac midkoodna uusan xaq u lahayn inuu matalo qof aan qareen ahayn dhageysiga; 2. caddayn joogta iyo waajahaan, cross-baaro, iyo inay qasab tahay imaanshaha markhaatiyaasha; 3. In la mamnuuco soo bandhigida wax caddeyn ah dhageysiga oo aan loo shaacin dhinacaas ugu yaraan 5 maalmood oo shaqo ka hor dhageysiga; 4. Ku hel qoraal, ama, ikhtiyaarkaaga, elektiroonig ah, diiwaanka hadalka dhageysiga; iyo 5. Hel qoraal, ama, ikhtiyaarkaaga, natiijooyinka elektarooniga ah ee xaqiiqda iyo go'aamada. <p>Shaacinta Dheeraadka ah ee Macluumaadka - ARSD 24:05:30:12.01</p> <p>Ugu yaraan shan maalmood oo shaqo ka hor dhageysiga, adiga iyo degmadu waa inaad u sheegtaan kuwa kale dhammaan qiimeynta la dhammaystiray taariikhdaas iyo talooyinka ku saleysan qiimeynta adiga ama degmadu aad damacsan tahay inaad ku isticmaasho dhageysiga.</p> <p>Sarkaalka dhageysiga ayaa ka reebi kara qiimeynta la xiriirta ama talo bixinta dhageysiga si loogu guuldareysto inuu u hoggaansamo shuruudaha shaacinta.</p> <p>Xuquuqda Waalidka ee Dhageysiga</p> <p>Waalid ahaan ku lug leh dhageysiga, waxaad xaq u leedahay inaad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hayso cunugga ku lugta leh dhageysiga la soo bandhigayo;

	<ol style="list-style-type: none"> 2. U furto dhageysiga dadweynaha; iyo 3. Hayso diiwaanka dhageysiga iyo natiijooyinka xaqiiqda iyo go'aannada adiga oo aan wax kharash ah kugu bixin.
Natiijada ama Natiijada La Rabo	Go'aanka qoraalka ah ee natiijooyinka xaqiiqda, gabagabada sharciga, iyo tallaabooyinka sixitaanka ee degmadu ay tahay inay qaaddo haddii ay khuseyso.
Faa'iidooyinka	<p>Laga bilaabo taariikhda dhageysiga nidaamka caddaaladda loo gudbiyo ardaygu wuxuu ku sii jirayaa meelayntiisa waxbarasho ee hadda haddii waalidka iyo degmadu ay ku heshiiyaan si kale.</p> <p>Go'aanku wuxuu si sharci ah ugu xiran yahay dhinacyada.</p> <p>Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah hubinta in go'aanka la raaco, haddii aan rafcaan laga qaadin mooyee.</p>
Cidda Go'aanka Leh	<p>Go'aanada Dhagaysiga - ARSD 24:05:30:10.01</p> <p>Go'aanka sarkaalka dhageysiga ee ah in cunug loo diiday FAPE waa inuu ku saleysnaadaa sababo la taaban karo ilaa xadgudubka nidaamku buuxiyo shuruudaha diidmada FAPE.</p> <p>Arrimaha ku andacoonaya xadgudubka nidaamka, sarkaalka dhageysiga ayaa laga yaabaa inuu ogaado in ilmahaagu uusan helin FAPE kaliya haddii habraaca aan ku filneyn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Xannibay xuquuqda ilmahaaga ee FAPE; 2. Si weyn u hor istaagay fursaddaada inaad kaqeybqaadato nidaamka go'aan qaadashada ee IEP ee ku saabsan bixinta FAPE ilmahaaga; ama 3. Sababay in la yareeyo waxtarka waxbarasho ee ilmahaaga. <p>Ma jiraan wax qaybtan ka mid ah oo loo fasirayo inay ka hor istaagaan sarkaalka dhageysiga inuu amro degmo dugsiiyeed inuu u hoggaansamo shuruudaha nidaamka IDEA.</p> <p>Sarkaalka Maqalka Eex la'aanta ah - ARSD 24:05:30:10</p> <p>Ugu yaraan, sarkaalka dhageysiga waa inuu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Noqdaa mid dhexdhexaad ah (yacni ha noqonin shaqaale ka tirsan Waaxda Waxbarashada ee South Dakota ama degmada dugsiga maxalliga ah, oo aadan lahayn dano shaqsiyeed ama xirfadeed oo khilaafsan ujeeddada qofka ee dhageysiga); 2. Lahaanshaha aqoonta, iyo awoodda lagu fahmo, qodobbada IDEA, xeerarka Federaalka iyo Gobolka ee khuseeya IDEA, iyo tarjumaadaha sharciga ah ee IDEA ee maxkamadaha Federaalka iyo Gobolka; 3. Haysashada aqoonta iyo kartida lagu sameeyo dhageysiga si waafaqsan ku habboon, dhaqanka sharciga caadiga ah; 4. Haysashada aqoonta iyo kartida si ay u bixiyaan oo ay qoraan go'aamada si waafaqsan ku haboon, dhaqanka sharciga caadiga ah. <p>Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka iyo dugsiga degmadu waa inay hayaan liiska dadka u adeega saraakiisha maqalka. Liiska waa inuu ku jiraa bayaan ku saabsan aqoonta qof kasta oo ka mid ah dadkaas.</p>

<p>Waqtiga xereynta, kulanka, iyo go'aanka</p>	<p>Dacwada dhageysiga nidaamka caddaaladdu waa inay ku andacoonsaa xadgudub dhacay wax aan ka badnayn laba sano ka hor taariikhda adiga ama degmada dugsiga (haddii degmadu codsaneyso dhageysiga) aad ogaatay ama ay ahayd inaad ka ogaato aasaaska lagu eedeeyay ee cabashada dhageysiga nidaamka sharciga ah. Jadwalkan kor lagu sharaxay adiga kuma khuseeyo haddii lagaa hor istaagay inaad gudbisno cabashada dhageysiga nidaamka caddaalada sababo la xiriira:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Been abuur gaar ah oo ay soo saartay degmada dugsiga inay xallisay dhibaataada; ama 2. Degmo dugsiyeedka oo aan kula wadaagin macluumaadka loo baahan yahay ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA. <p>Jadwalka Maqalka</p> <p>Aan ka dambayn 45 maalmood ka dib marka uu dhaco muddada 30 maalmood ee xallinta ama muddada la hagaajiyay, haddii lagu dabaqi karo, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka waa inuu hubiyaa in:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Go'aanka kama dambaysta ah ayaa lagu gaaraa dhageysiga; iyo 2. Nuqul ka mid ah go'aanka ayaa laguugu soo dirayaa adiga iyo degmada dugsiga. <p>Sarkaalka dhageysiga wuxuu ku siin karaa kordhin gaar ah jadwalkan markaad codsato adiga ama degmada dugsiga.</p> <p>Dhageysi kasta waa in lagu qabtaa waqti iyo goob si macquul ah ugu habboon adiga iyo ilmaha ku lug leh.</p>
<p>Maxaa ku dhacaya adeegyada ilmahaaga ka dib marka la xareeyo?</p>	<p>Xaaladda Ilmaha Inta Lagu Jiro Dacwadaha ("Stay-Put") - 34 CFR 300.518; ARSD 24:05:30:14</p> <p>Inta lagu jiro dacwad kasta oo dacwad sharci ah ama dacwad garsoore oo ku saabsan cabashada nidaamka caddaaladda, ilaa Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ama degmadaada dugsiga oo aad si kale u oggolaato, cunugga ku lug leh cabashada nidaamka caddaaladda waa inuu kusii jiri doonaa meelayntiisa waxbarasho ee hadda.</p> <p>Haddii aad codsaneyso gelitaanka bilowga ah ee dugsiga dadweynaha, ilmahaagu waa in, ogolaanshahaaga, lagu meeleeysaa barnaamijka dugsiga dadweynaha ilaa dhammaan dacwadaha noocaas ah la dhammaystiro.</p> <p>Haddii cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah ay ku lug leedahay codsi adeegyada bilowga ah ee hoos yimaada Qaybta B ee cunug ka guuraya Qaybta C ee IDEA una gudbaya Qaybta B oo aan hadda u qalmin adeegyada Qaybta C maxaa yeelay cunuggu saddex jirsaday, degmada dugsiga looma baahna inay bixiso adeegyada Qaybta C ee ilmuhu helayay.</p> <p>Haddii ilmuhu u qalmo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee hoos yimaada Qaybta B oo aad oggolaato bixinta bilowga ah ee waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, marka degmadu waa inay bixisaa waxbarashadaas gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee aan khilaaf ka dhex jirin adiga iyo dugsiga degmada.</p> <p>Marka dhageysiga lagu codsado nidaamka edbinta ee IDEA midkood waalidka ama degmada dugsiga, cunuggu waa inuu ku sii nagaadaa Goobta Waxbarasho ee Ku-meelgaarka ah ilaa rafcaanka la xallinayo haddii aysan jirin durufo gaar ah, iyo/ama adiga iyo dugsiga degmadu si kale u heshiiyaan.</p>

	<p>Haddii sarkaalka dhageysiga ee dhagaysiga nidaamka caddaaladu uu kugu raaco in beddelka meelaynta ay habboon tahay, meelayntaas waa in loola dhaqmaa sidii heshiis u dhexeeya Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka iyo adiga ilaa dhammaystirka dhageysiga.</p>
<p>Maxaa dhacaya ka dib marka la xareeyo?</p>	<p>Ku filnaanshaha cabashada - ARSD 24:05:30:08.04</p> <p>Dacwadda dhageysiga nidaamka caddaaladdu waxaa loo tixgelin doonaa inay ku filan tahay haddii qofka qaata cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda, uu ku ogeysiyo sarkaalka dhageysiga iyo dhinaca kale qoraal ahaan, 15 maalmood gudahood laga bilaabo helitaanka cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah, in qeybta heleysa ay aaminsan tahay cabashada dhagaysiga nidaamka caddaalada aanay buuxin shuruudaha ka kooban IDEA.</p> <p>Shan maalmood gudahood marka la helo ogeysiiska noocaas ah, sarkaalka dhageysiga waa inuu go'aan ka gaaraa wejiga cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah ee ah in cabashada dhageysiga ee nidaamka caddaaladda dhageysiga ay buuxisay shuruudaha nuxurka IDEA waana inuu isla markiiba ogeysiiyaa dhinacyada qoraal ahaan go'aankaas.</p> <p>Dhinac wuxuu wax ka beddeli karaa cabashadiisa dhageysiga nidaamka caddaaladda oo keliya haddii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dhinaca kale wuxuu oggolaadaa qoraal ahaan wax ka beddelka waxaana la siiyaa fursad uu ku xalliyo cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda ee wax laga beddelay iyada oo loo marayo Shirka Xallinta; ama 2. Sarkaalka dhageysiga wuxuu bixiyaa ogolaansho, marka laga reebo in sarkaalka dhageysiga uu kaliya oggolaan karo inuu wax ka beddelo waqti kasta oo aan ka dambeyn shan maalmood ka hor inta uusan bilaabmin nidaamka caddaaladdu. <p>Jadwalka lagu dabaqi karo ee dhageysiga nidaamka caddaaladda ee hoos yimaada Qaybta B ayaa dib loo bilaabi doonaa waqtiga xisbigu fayl gareeyo cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda ee wax laga beddelay, oo ay ku jiraan waqtiga kulanka Xallinta.</p> <p>Waxaad u gudbin kartaa dacwad kale oo dhageysi ah oo ku saabsan arrin ka duwan dacwadda dhageysiga nidaamka caddaaladda ee aad horey u gudbisay adiga ama degmada dugsiga</p> <p>Jawaabta Degmooyinka ee Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda ee uu Xareeyay Waalid</p> <p>Haddii aad tahay dhinaca codsanaya dhageysiga nidaamka caddaalada oo dugsigu uusan kuu soo dirin ogeysiis qoraal ah oo hore oo hoos yimaada Qaybta B ee IDEA adiga oo tixgalinaya mawduuca ku jira cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda, degmadu waa inay, 10 maalmood gudahood helitaanka cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda, ay kuu soo dirto jawaab ay ka mid tahay:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sharaxaad ku saabsan sababta ay degmadu u soo jeedisay ama u diiday inay qaaddo tallaabooyinka (yada) lagu soo qaaday cabashada dhageysiga nidaamka saxda ah; 2. Sharaxaad ku saabsan xulashooyinka kale ee Kooxda IEP ay tixgeliyeen iyo sababaha loo diiday xulashooyinkaas; 3. Sharaxaad ku saabsan nidaam kasta oo qiimeyn ah, qiimeyn, diiwaangelin, ama warbixin degmo dugsiiyeed loo adeegsaday aasaaska ficilka (yada) la soo jeediyay ama la diiday; iy

4. Sharaxaad ka mid ah arrimaha kale ee khuseeya tallaabada (yada) la soo jeediyay ama la diiday ee degmada dugsiga.

Jawaabta degmo dugsiiyeed ee hoos timaada qaybtaan waa inaysan ka hor istaagin degmada dugsiga inay caddeyso in cabashadaada dhageysiga nidaamka caddaaladdu aysan ku filnayn.

Jawaabta Dhinaca Kale ee Cabashada Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda

Haddii degmo dugsiiyeedka ay tahay dhinaca codsanaya dhageysiga nidaamka caddaaladda, waalidka qaata cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladu waa inuu, 10 maalmood gudahood marka la helo cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda, u diro degmada dugsiga jawaab si gaar ah uga jawaabeysa arrimaha ku soo kordhay cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda.

Kulanka Xallinta - 34 CFR 300.510; ARSD 24:05:30:08.12

Haddii aad tahay xisbiga codsanaya dhageysiga nidaamka saxda ah, 15 maalmood gudahood markaad hesho ogeysiiska cabashadaada dhageysiga nidaamka saxda ah, iyo ka hor intaan la bilaabin dhageysiga nidaamka caddaaladda, **iskuulka degmadu** waa inuu qabtaa Kulan Xallin ah oo ay:

1. Ku jiraan adiga iyo xubnaha khuseeya ee Kooxda IEP ee **aqoon gaar ah u leh** xaqiiqooyinka lagu aqoonsaday cabashadaada dhageysiga nidaamka caddaaladda;
2. Waxaa ku jira wakiil ka socda degmada dugsiga oo leh awood go'aan qaadasho isagoo ka wakiil ah degmada dugsiga; **iyo**
3. Kuma jiraan qareen ka tirsan degmada dugsiga ilaa aad la tagto qareen mooyee.

Adiga iyo degmada dugsiga ayaa go'aaminaya xubnaha ay khuseyso ee Kooxda IEP inay ka soo qayb galaan Shirka Xallinta.

Ujeedada Kulanka Xallinta ayaa ah inaad ka wada hadasho cabashadaada dhageysiga nidaamka caddaaladda, iyo xaqiiqooyinka aasaaska u ah cabashadaada dhageysiga nidaamka caddaaladda, si degmadu u hesho fursad ay ku xalliso khilaafka aasaaska u ah cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda.

Kulankan Xallinta ayaa loo baahan yahay ilaa:

1. Adiga **iyo** degmadu aad ku heshiiseen qoraal ahaan inaad ka tanaasushaan kulanka; **ama**
2. Adiga **iyo** degmadu aad oggolaateen inaad isticmaasho nidaamka dhexdhexaadinta ee lagu sharaxay dukumintigan.

Muddada Xallinta 30-Maalmood

Haddii degmadu aysan xallin cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda si aad ugu qanacsan tahay 30 maalmood gudahood laga bilaabo helitaanka cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda ee aad soo gudbisay, dhageysiga nidaamka caddaaladda ayaa dhici kara. Marka laga reebo sida hoos ku xusan, jadwalka soo saarista go'aanka kama dambaysta ah ee hoos yimaada dhageysiga nidaamka caddaaladu wuxuu bilaabmayaa dhammaadka muddada 30-ka maalmood ee xallinta.

Ilaa adiga iyo degmadu aad labadiinuba ku heshiiseen inaad ka tanaasulaan Kulanka Xallinta ama aad isticmaasho dhexdhexaadin halkii ay ka ahaan lahayd Kulan Xallin ah, ku guuldaraysigaaga inaad ka qaybgasho Kulanka Xallinta waxay dib u dhigi doontaa jadwalka nidaamka xallinta iyo dhageysiga nidaamka caddaaladda illaa iyo kadib markii la qabto Kulanka Xallinta.

	<p>Haddii iskuulka degmadu aysan awoodin inay hesho kaqeybgalkaaga Kulanka Xallinta ka dib dadaal macquul ah la sameeyay oo la diiwaangeliyo, degmadu waxay, dhammaadka muddada 30-ka maalmood ee xallinta, codsan kartaa in sarkaalka dhageysiga uu diido cabashadaada dhageysiga nidaamka caddaaladda.</p> <p>Dukumiintiyada dadaalka degmada dugsiga si aad u hesho kaqeybgalkaaga Kulanka Xallinta waa inay kujiraan diiwaanka isku dayga dugsiga degmada ee ah in la diyaariyo heshiis la isku raacay waqtiga iyo goobta, sida:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Diiwaanada faahfaahsan ee wicitaannada taleefanka ee la sameeyay ama la isku dayay iyo natiijooyinka wicitaannadaas; 2. Nuqulada waraaqaha lagu soo diray iyo wixii jawaab ah ee la helay; iyo 3. Diiwaanada faahfaahsan ee booqashooyinka lagu sameeyay gurigaaga ama goobta shaqada iyo natiijooyinka booqashooyinkaas. <p>Haddii degmadu ay ku guuldareysato inay qabato Kulanka Xallinta 15 maalmood gudahood laga bilaabo helitaanka ogeysiiska cabashadaada dhageysiga nidaamka saxda ah ama ay ku guuldareysato kaqeybgalka Kulanka Xallinta, waxaad raadin kartaa faragelinta sarkaalka dhageysiga si aad u bilowdo waqtiga dhageysiga nidaamka saxda ah.</p> <p>Hagaajinta Xilliga Xallinta 30-maalmood - ARSD 24:05:30:08.14</p> <p>Xilliga xallinta 30-maalmood waa la hagaajiyaa, iyo waqtiga 45-maalmood ee dhageysiga nidaamka caddaaladda wuxuu bilaabmayaa, maalinta ka dambeysa mid kamid ah dhacdooyinka soo socda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Labadiinaba adiga iyo degmadu waxay ku heshiiyeen qoraal ahaan inaad ka tanaasulaan Kulanka Xallinta; 2. Kadib midkoodna dhexdhexaadinta ama Kulanka Xallinta ayaa bilaabmaya laakiin kahor dhammaadka muddada 30-maalmood ah, adiga iyo degmadu waxay ku heshiiyeen qoraal ahaan in heshiis uusan suurtagal ahayn; ama 3. Haddii labadiinaba adiga iyo degmadu aad ku heshiiyaan qoraal ahaan inaad sii wadato dhexdhexaadinta dhammaadka muddada 30-ka maalmood ee xallinta, laakiin goor dambe, adiga ama degmadu aad ka baxdo hawsha dhexdhexaadinta. <p>Heshiiska Dejinta Qoran - ARSD 24:05:30:08.15</p> <p>Haddii xallinta khilaafka lagu gaaro Shirka Xallinta, adiga iyo degmadu waa inaad fulisaan heshiis sharci ah oo ku xiran kaasi oo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aad saxiixdeen labadiinaba iyo wakiil ka socda degmada dugsiga oo awood u leh inuu u saxiixo degmada dugsiga; iyo 2. Ka dhaqan gali kara maxkamad kasta oo gobol ah ama maxkamad degmo oo Mareykanka ah. <p>Haddii adiga iyo degmadu aad ku fulisaan heshiis dejin qoraal ah Kulanka Xallinta, adiga ama degmadu waxaad ku burin kartaan heshiiska 3 maalmood oo shaqo gudahood laga bilaabo saxiixa heshiiska</p>
<p>Waxyaabaha ay tahay in la tixgeliyo</p>	<p>Mawduuca Khuseeya Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda - ARSD 24:05:30:09.05</p> <p>Adiga ama degmada dugsiga ee codsanaya dhageysiga nidaamka caddaaladda waxaa laga yaabaa inaad soo saarin arrimo ku saabsan dhageysiga nidaamka caddaaladda ee aan lagu soo qaadin cabashada nidaamka caddaaladda ilaa dhinaca kale oggolaado mooyee.</p>

	<p>Go'aanka ayaa sharci ahaan ku xiran, xitaa haddii aadan ku raacsaneyn go'aanka.</p> <p>Haddii go'aan rafcaan laga qaado, lama fulin karo ilaa rafcaanka uu noqdo mid kama dambeys ah.</p> <p>Iskuulada degmada waxaa caadi ahaan matalaya qareen.</p>
Qiime	<p>Degmadu waa inay kugu wargelisaa wixii adeegyo sharci oo bilaash ah ama qiimo jaban iyo adeegyo kale oo khuseeya oo laga heli karo aagga haddii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Waxaad codsanaysaa macluumaadka; ama 2. Adiga ama degmada dugsiga waxaad gudbineysaa cabashada dhageysiga nidaamka caddaaladda <p>Haddii waalidku kiraysto qareen, waa kharashkooda. Hoos ka eeg macluumaadka khidmadaha qareenka ee dheeraadka ah.</p>
Macluumaad dheeraad ah	<p>Dhamaadka Go'aanka</p> <p>Go'aanka lagu gaaro dhageysiga waa kama dambeys, marka laga reebo in cid kasta oo ku lug leh dhageysiga ay rafcaan ka qaadan karto go'aanka iyada oo loo marayo tallaabo madani ah.</p> <p>Tallaabooyinka Madaniga ah - 34 CFR 300.516; ARSD 24:05:30:11</p> <p>Labada dhinac ee dhageysiga nidaamka caddaaladda (adiga ama iskuulka degmada) oo aan ku qanacsanayn natiijooyinka iyo go'aannada sarkaalka dhageysiga (oo ay ku jiraan dhageysiga la xiriira habraaca edbinta) wuxuu xaq u leeyahay inuu keeno dacwad madani ah iyadoo la tixgelinayo cabashada nidaamka caddaaladda. Tallaabada waxaa la keeni karaa maxkamad kasta oo Gobolka ah oo awood u leh inay dhageysato kiiska noocan ah ama maxkamadda degmada ee Mareykanka iyada oo aan loo eegin qadarka muranka ku jira.</p> <p>Dhinaca keenaya ficilka wuxuu leeyahay 90 maalmood laga bilaabo taariikhda go'aanka sarkaalka dhageysiga si uu u gudbiyo dacwad madani ah.</p> <p>Tallaabada madaniga ah, maxkamadda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Waa inuu helaa diiwaanka dacwadaha maamulka; 2. Wuu maqli doonaa caddeyn dheeri ah markay codsadaan xisbi; iyo 3. Iyada oo ku saleysan go'aankeeda ku salaysan mudnaanta caddaynta, waxay siin doontaa gargaarka ay maxkamaddu go'aansatay inay ku habboon tahay. <p>Ma jiraan wax ku jira Qaybta B ee IDEA xaddidaya ama xaddidaya xuquuqda, habraacyada, iyo dawooyinka laga heli karo dastuurka, Sharciga Naafada Mareykanka ee 1990, cinwaanka V ee Sharciga Dhaqancelinta ee 1973, ama sharciyada kale ee federaalka ee ilaalinaya xuquuqda carruurta naafada ah, marka laga reebo in la xareeyo ficil madani ah oo hoos imanaya sharciyadan gargaar oo sidoo kale laga heli karo Qeybta B ee IDEA, habraaca nidaamka saxda ah ee lagu xareynayo cabashada dhagaysiga caddaaladda waa in loogu daalaa isla sidaan ilaa inta loo baahnaa lahaa haddii ficilka la keenay hoos Qaybta B ee IDEA ah.</p> <p>Khidmadaha Qareenada - 34 CFR 300.517; ARDS 24:05:30:11.01</p> <p>Ficil kasta ama dacwad kasta oo la keeno Qaybta B ee IDEA, maxkamaddu, waxay ku siin kartaa khidmadaha qareennada macquulka ah taas oo qayb ka ah kharashyada ay tahay in iskuulka degmadu ay bixiso, haddii aad tahay dhinaca kujira.</p>

	<p>Kulanka Xallinta looma tixgelinayo kulan la isugu yimaaddo iyadoo ay sabab u tahay dhageysiga maamulka ama ficil maxkamadeed, sidoo kale looma tixgeliyo dhageysi maamul ama ficil maxkamadeed ujeeddooyin ka mid ah qodobbada khidmadaha qareennada.</p> <p>Maxkamaddu, go'aankeeda, waxay ku siin kartaa khidmadaha qareenka macquul ah oo qayb ka ah kharashyada Waaxda Barnaamijyada Waxbarashada ee Gobolka ee jira ama degmada dugsiga, oo maxkamaddu u baahan karto qareenkaaga inuu bixiyo, haddii qareenkaagu uu xareeyo cabasho dhageysi nidaamka caddaaladda ama sabab dambe ficil ah oo aan macquul ahayn, ama aan aasaas lahayn, ama haddii qareenkaagu sii waday dacwad ka dib dacwadu si cad u noqotay mid aan macquul ahayn, aan macquul ahayn, ama aasaas la'aan.</p> <p>Maxkamaddu, iyada oo go'aankeeda ah, waxay sidoo kale bixin kartaa khidmadaha qareenka macquul ah oo qayb ka ah kharashaadka Waaxda Waxbarashada ee Gobolka ama degmada dugsiga, oo maxkamaddu uga baahan karto adiga ama qareenkaaga inaad bixiso, haddii codsigaaga dhagaysiga nidaamka caddaaladda ama sababta xigta ee ficil ayaa loo soo bandhigay ujeeddo kasta oo aan habboonayn, sida dhibaataaynta, si loo keeno dib u dhac aan loo baahnayn, ama in si aan loo baahnayn loo kordhiyo kharashka dacwadda.</p> <p>Haddii aad tahay dhinaca kujira, maxkamaddu waxay yareyn doontaa xaddiga khidmadaha qareenka ee lagugu siiyay Qeybta B ee IDEA, haddii maxkamaddu ogaato adiga, ama qareenkaaga, inta lagu gudajiro ficilka ama dacwadda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Si aan macquul ahayn dib u dhigista xallinta ugu dambeysa ee khilaafka; 2. Khidmadaha qareenkaaga si aan macquul ahayn ayey uga sarreeyaan qiimaha saacadlaha ah ee ay ku soo ogeen qareennada la midka ah ee bulshada dhexdeeda adeegyada la midka ah; 3. Waqtiga lagu qaatay, iyo adeegyada sharciga ee uu bixiyo qareenkaagu waa mid xad dhaaf ah marka loo eego nooca dacwadda; ama 4. Qareenkaagu ma uusan siinin dugsiga macluumaadka ku habboon ee ku saabsan dacwadda dhageysiga nidaamka caddaaladda. <p>Xeerarkan dhimista ma khuseeyaan ficil kasta ama dacwad haddii maxkamaddu ogaato in Waaxda Waxbarashada ee Gobolka ama degmada si aan macquul ahayn dib u dhigtay xallinta ugu dambeysa ee ficilka ama dacwadda ama ay jirtay xadgudub Qaybta B ee IDEA.</p>
<p>Dhagaysiga Nidaamka Caddaaladda ee La Dadajiyay</p>	<p>Shuruudaha maqalka ee nidaamka saxda ah ee degdegga ah waxay soo galaan oo keliya marka lala macaamilayo codsi dhageysi oo khuseeya 1) meelaynta edbinta; ama 2) go'aaminta muujinta; ama 3) LEA waxay aaminsan tahay in ilaalinta meelaynta hadda ee ilmaha ay si weyn ugu dhowdahay inay keento dhaawac ilmaha ama dadka kale. Jadwalka la dedejiyey kama tanaasuli karo sarkaalka dhageysiga.</p>

Natijoooyinka iyo go'aannada guddiga la-talinta iyo guud ahaan dadweynaha

Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka, kadib marka la tirtiro wixii macluumaad ah ee shaqsi ahaan lagu aqoonsan karo, waa inuu u gudbiyaa natijoooyinka iyo go'aannada sarkaalka dhageysiga guddiga la-talinta Gobolka, wuxuuna ka dhigayaa natijoooyinkaas iyo go'aannadaas inay dadweynaha heli karaan.

Wareejinta Xuquuqda Waalidka

Wareejinta Xuquuqda Waalidka ee Da'da Qaangaarka

34 CFR 300.520; ARSD 24:05:30:16.01

Marka ilmaha naafada ah uu gaaro siddeed iyo toban, da'da qaangaarka, (marka laga reebo cunug naafo ah oo xuquuqdiisa la joojiyay ama loo qoondeeyay dhinac kale), dhammaan xuquuqda hoos timaada Qaybta B ee IDEA ayaa lagaa wareejinayaa ilmahaaga qaangaarka ah marka laga reebo in degmadu ay bixin doonto ogeysiis kasta oo looga baahan yahay waxbarashada gaarka ah ilmahaaga weyn iyo adiga.

Haddii ilmahaagu ku xidhan yahay qof weyn ama dhalinyaro, Gobol, ama hay'ad asluub maxalli ah, dhammaan xuquuqda hoos timaada Qaybta B ee IDEA waxay u wareejineysaa ilmahaaga markuu 18 sano gaaro, da'da weyn.

Degmadu waa inay ogeysiisaa ilmaha iyo adiga wareejinta xuquuqda.

Haddii, waafaqsan sharciga Gobolka, cunug xaq u leh oo aan xuquuqdiisa la joojin ama loo xilsaaray dhinac kale maxkamad ay go'aamiso **inuusan** awood u lahayn inuu bixiyo ogolaansho la wargeliyay oo la xiriira barnaamijkooda waxbarasho, degmada dugsiga ayaa magacaabi doonta waalidka ama, haddii waalidka aan la heli karin, waalid ku meel gaar ah si uu u matalo danaha waxbarasho ee ilmaha inta lagu jiro u-qalmitaanka ilmaha ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA.

Soo gaabinta iyo Qeexitaannada

ARSD - Websaytka Xeerarka Maamulka ee Koonfurta Dakota oo ku yaal bogga Golaha Cilmi-baarista Sharci-dejinta ee Koonfurta Dakota: <http://sdlegislature.gov/Rules/DisplayRule.aspx?Rule=24:05>.

Qorshaha Faragelinta Dabeecadda - ama qorshaha taageerada dabeecadda waa qorshe uu macalinka ku beddelayo xirfadaha oo uu maareeyo cawaaqibka iyadoo si togan loo xoojinayo dabeecadaha.

Ilmaha naafada ah - Ilmaha naafada ah macnaheedu waa cunug lagu qiimeeyay si waafaqsan §300.304 illaa 300.311 inuu qabo naafonimo maskaxeed, maqal la'aan (oo ay ku jiraan dhago la'aan), hadal ama luqad la'aan, naafonimo xagga aragga ah (oo ay ku jiraan indho la'aan), maqal la'aan, ama indho la'aan, naafonimo badan, iyo yaa, sabab u ah, u baahan waxbarasho gaar ah iyo adeegyada la xiriira.

CFR - Koodhka Xeerarka Federaalka

Oggolaanshaha - Oggolaanshaha la wargeliyay micnaheedu waa in si buuxda lagu wargeliyay dhammaan macluumaadka la xiriira waxqabad oggolaansho la codsaday.

Maalinta - waxaa loola jeedaa maalinta kalandarka haddii aan si kale loogu tilmaamin maalin shaqo ama maalin dugsiiyeed.

Nidaamka Caddaaladda - erey sharci ah oo loola jeedo nidaamyada ilaaliya xuquuqda qofka. Waxbarashada gaarka ah, in la bixiyo nidaamka caddaaladda waxay ka dhigan tahay in ilaalinta nidaamka loo baahan yahay la raaco, sidoo kale waxay sharraxaysaa habka dhageysiga maamulka (ie. 'Cabashada Nidaamka Caddaaladda' iyo 'Dhageysiga Nidaamka Caddaaladda').

Xuquuqda Waxbarashada Qoyska iyo Sharciga Asturnaanta (FERPA) - waa sharci federaal ah oo ilaaliya asturnaanta diiwaanka waxbarashada ardayga.

Waxbarashada Dadweynaha ee Haboon ee Bilaashka ah (FAPE) - Ereyga 'Waxbarashada Dadweynaha ee Haboon ee Bilaashka ah' ama 'FAPE' macnaheedu waa waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira oo: lagu bixiyo kharashka dadweynaha, iyadoo la raacayo kormeerka dadweynaha iyo jihada, iyo lacag la'aan; buuxiya heerarka **Hay'adda Waxbarashada Gobolka (SEA)**; oo ay ku jiraan dugsiga barbaarinta, dugsiga hoose, ama waxbarashada dugsiga sare ee Gobolka ku lug leh; waxaana loo bixiyaa si waafaqsan barnaamijka waxbarashada shaqsiyeed (IEP).

Qiimaynta Habdhaqanka Waxqabadka (FBA) - Nidaam lagu ururinayo macluumaadka si loo fahmo shaqada (ujeedada) dabeecadda si loo qoro qorshe faragelin dabeecad wax ku ool ah.

Qiimaynta Waxbarashada Madaxbanaan - Waxaad xaq u leedahay inaad haysato **IEE** ilmahaaga kharashka dadweynaha, haddii aadan ku raacsaneyn qiimeynta ay heshay dugsiga degmada.

Qorshaha Waxbarashada Shakhsiiyeed (IEP) - Dukumiintiga waalidiintu waxay si wada jir ah u horumariyaan ugu yaraan sanad walba shaqaalaha dugsiga oo ay ku jiraan adeegyada la siiyo ilmaha naafada ah.

Kooxda IEP - Kooxda shakhsiiyaadka go'aamada ka gaara cunugga aqoonsiga naafada ah, qiimeynta, meelaynta, iyo bixinta waxbarasho dadweyne oo ku habboon oo bilaash ah oo horumariya, dib u eegis ku sameeya, oo dib u eegaya IEP-yada ilmaha.

Dejinta Waxbarasho ee Ku-meelgaarka ah (IAES) - Meeleyn ka duwan tan loogu yeeray IEP-ga ilmaha oo ay tahay inuu ilmuhu sii wado helitaanka manhajka guud ee waxbarashada iyo inuu helo adeegyo u oggolaanaya cunugga inuu horumar u gaaro sidii loo gaari lahaa himilooyinka sanadlaha ah ee IEP ee ilmaha. Ilmaha waxaa lagu meeleeeyaa goob waxbarasho oo ku meel gaar ah xaaladaha ku lug leh edbinta.

Wakaaladda Waxbarashada Deegaanka (LEA) - degmo dugsi ama hay'ad kale oo dawladeed oo ay kormeerayaan waaxda uu aasaasay sharciga gobolka ujeeddadiisu tahay bixinta waxbarasho dadweyne oo bilaash ah oo ku saleysan gobol kaas oo sidoo kale siiya waxbarasho gaar ah iyo adeegyo la xiriira carruurta naafada ah ee gobolka South Dakota.

Qaybta B - Qaybta IDEA ee lagu dabaqayo adeegyada la siiyo carruurta naafada ah ee da'doodu u dhaxayso 3-21.

Qaybta C - Qaybta IDEA ee lagu dabaqayo adeegyada la siiyo carruurta laga bilaabo dhalashada ilaa da'da 3.

Macluumaadka Shaqsiga Lagu Aqoonsan Karo (PII) - waa xog kasta oo laga yaabo inay aqoonsato shaqsi gaar ah.

Adeegyada La Xiriira - Gaadiidka iyo adeegyo horumarineed, sixitaan, iyo adeegyo kale oo taageero ah sida looga baahan yahay si looga caawiyo cunugga naafada ah inuu ka faa'iideysto waxbarashada gaarka ah.

Maalinta Dugsiga - Maalin kasta, oo ay ku jiraan maalin qayb ah oo carruurta iskuulka uga qaybgalaan ujeedooyin waxbarasho awgood. Maalinta dugsigu waxay leedahay macno isku mid ah dhammaan carruurta dugsiga dhigata, oo ay ku jiraan carruurta leh iyo kuwa aan naafada ahayn.

SDCL - Sharciyada La Xaqiijiyay ee Koonfurta Dakota

SEA - Wakaaladda Waxbarashada Gobolka: Guddiga waxbarashada ee gobolka ama hay'ad kale ama sarkaal ugu horreyn mas'uul ka ah kormeerka Gobolka ee dugsiyada hoose iyo dugsiyada sare ee dadweynaha.

Waxbarashada Gaarka ah - Waxbarid si gaar ah loo qaabeeyey, oo aan wax kharash ah ku bixin waalidiinta, si loo daboolo baahiyaha gaarka ah ee ilmaha naafada ah, oo ay ku jiraan tilmaamaha lagu sameeyo fasalka, guriga, isbitaalada iyo xarumaha, iyo goobaha kale; iyo barashada jimicsiga jirka. Waxbarashada gaarka ah waxaa sidoo kale ku jira mid kasta oo ka mid ah kuwan soo socda: adeegyada cudurada hadalka-luqadda, ama adeeg kasta oo kale oo la xiriira, haddii adeegga loo tixgeliyo waxbarasho gaar ah halkii ay ka ahaan lahayd adeeg la xiriira heerarka Gobolka; tababarka safarka; iyo waxbarashada xirfadeed.

Adeegyada Kala-guurka - Hawlo isku-dubbaridan oo loogu talagalay cunugga naafada ah oo (1) loogu talagalay inuu ku jiro geedi socodka natiijooyinka, kaas oo diiradda saaraya hagaajinta tacliinta iyo waxqabadka ee ilmaha naafada ah si loo fududeeyo dhaqdhaqaaqa ilmaha laga bilaabo dugsiga sare, oo ay ku jiraan waxbarashada dugsiga sare, waxbarashada xirfadeed, shaqo isku dhafan (oo ay ku jiraan shaqo la taageeray), sii wadida iyo waxbarashada dadka waaweyn, nolosha madaxbannaan, ama kaqeybgalka bulshada; (2) waxay ku saleysan tahay ku saabsan ilmaha shakhsi ahaaneed baahiyaha, iyada oo la tixgelinayo awooda ilmaha, doorbidkiisa, iyo danaha; waxaana ka mid ah: waxbaridda; adeegyada la xiriira; waayo-aragnimada bulshada; horumarinta shaqada iyo ujeedooyinka kale ee nolosha dadka waaweyn ee dugsiga kadib; iyo haddii ay habboon tahay, helitaanka xirfadaha nolol maalmeedka iyo bixinta qiimeyn xirfadeed oo shaqeynaya.